

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Cek. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCOVENECC

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Ljubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.
Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubiana. Telefon 4001-4005.
Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Vojno poročilo št. 989 Obsežen letalski napad na Alžir Izvidniška delavnost v Tunisu 10 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:
Na bojišču v Tunisu omejena izvidniška delavnost.
Zaradi napadov naših bombnikov na Alžir so tam izbruhnili obsežni požari.
Sovražni večmotornik je bil sestreljen na področju Gabesa. Sovražna letala so preletela obsežno ozemlje med Agrigentom in Porto Empedocle ter z ognjem iz strojne brez posledice obšla nek vlak.
Eno naših letal se ni vrnilo.
Med Gelo in Butero je bilo s strelji iz strojne sestreljeno letalo vrste »Spitfire«. Letalec je bil zajet.
Skupine sovražnega letalstva so priletele nad okolice Cagliarija, kjer so bile tri osebe mrtve med civilnim prebivalstvom. Štiri pa ranjene in škoda je majhna. Naši lovci so sestrelili 4 letala, od katerih so tri padla v morje, tako pri Capu Pulli, Capu Spartimento in 40 km južno od tega rtiča, četrto letalo pa je treščilo na tla med Iglesiasom in Sv. Antiohom.
Večraj popoldne so ameriška štirimotorna letala vrgla mnogo bomb na Napoli in povzročila škodo in žrtve, ki se še ugotavljajo. Štiri napadalna letala je protiletalsko topništvo in naše lovsko letalstvo v plamenih sestrelilo, eno južno od rta Pozillio, dve letali v zalivu Napolia in sicer južno od Torre Annunziata, četrto letalo pa pri Capri.

Giunta - guverner Dalmazije

Rim, 8. febr. AS. S kraljevim ukazom je bil narodni svetnik odvetnik Francesco Giunta imenovan za guvernerja Dalmazije.

Japonsko prepričanje o Italiji

Tokio, 8. februarja s. V japonski poslanski zbornici so zunanjemu ministru Taniju zastavili vprašanje glede odnosov med državami v trojni zvezi. Minister je zatrdil, da je med Japonsko in Nemčijo in Italijo popolno soglasje. Na ta način so se razblinili vsi brezuspešni poskusi nasprotnikov propagande glede odnosov med članicami trojne zveze. Izjavo japonskega zunanjega ministra bi mogli povzeti takole: Zdaj pa zdaj spuščajo napovedi in svet novice o dozdnevni nesoglasjih med članicami trojne zveze glede vodstva vojne in glede gospodarskih vprašanj. Tako so nasprotniki Japonske trdili, da ima Japonska namen izključno sama okoristiti se s francosko Indokino in Vzhodno Indijo. Te navedbe nasprotnikov so popolnoma ne-

Vsa Južna Amerika je v velikih težavah

München, 8. febr. AS. List »Münchener Neueste Nachrichten« objavlja za obletnico konferenco vseh ameriških držav v Rio de Janeiro dopis svojega dopisnika iz Buenos Airesa. Dopisnik podaja pregled političnih dejanj tistih južnoameriških vlad, ki so se vdinjale z združenimi državami.
Tako je Urugvaj v silnih težavah. Urugvaj ima dva milijona prebivalcev, pa šteje 100.000 brezposelnih. Brazilijo so zajele ogromne prometne težave, ker ni dovolj parnikov, ki bi v Brazilijo dovažali premog in druga pogonska sredstva. Železnice ne obratujejo in na stotine kilometrov daleč morajo ljudje prevažati svoje proizvode. Tak način prevažanja pa spravlja v veliko nevarnost velika središča v notranjosti države.
Brazilska vlada je tudi odpustila vse italijanske in nemške industrijske strokovnjake in to je položaj že itak slabotne industrije zelo poslabšalo. Proizvodnja kavčuka je tudi zelo padla in ne dosega tistega, kar se je pričakovalo.
V istih težavah se borita za obstanek Paragvaj in Bolivija. Tiste dežele pa, ki so ostale nevtralne, pa se razvijajo zadovoljivo. Proizvodnja petroleja v Argentini stalno narašča in zadošča krajevnim potrebam. Prav isto je z drugimi vejami industrijske delavnosti in povsod je brezposelnost občutno padla.

Kulturna prireditev na italijanskem veleposlaništvu v Ankari

Ankara, 8. febr. AS. Italijanski veleposlanik je priredil na veleposlaništvu glasbeni večer, katerega so se udeležili turški zunanji ministri Menemendžoglu in mnogo drugih političnih in kulturnih turških osebnosti. Navzoči so bili tudi nemški in japonski veleposlanik in še mnogo drugih članov diplomatskega zbora. Trio iz Triesteja je izvajal Mozartovo glasbo in je žel veliko odobranje. Italijanske glasbene skupine bodo priredile po Turčiji še več koncertov v prid »Rdečemu polmeseču«.

Letalska nesreča na Švedskem

Stockholm, 8. febr. AS. V enem tednu se je zgodila 4. letalska nesreča blizu Caeneberga, kjer je treščilo na tla letalo in oba častnika letala sta bila mrtva.

Novi veliki uspehi nemških podmornic

Hitlerjev glavni stan, 8. februarja: Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje posebno uradno vojno poročilo:
Nemške podmornice so v hudih, zagriženih bojih potopile 16 docela natovorjenih ladij s skupaj 102.105 ton ter štiri prevozne jadrnice. Te ladje so bile v konvojih, ki so pluli v Anglijo ter bili namenjeni za afriško in za sovjetsko bojišče. Nadaljnje tri ladje so bile zadete s torpedi ter poškodovane. Neka nemška podmornica je v vodah vzhodnega Sredozemskega morja potopila križarko vrste »Dido«.

Berlin, 8. februarja. AS. Angleško križarko vrste »Dido« je neka nemška podmornica potopila, kakor poročajo iz vojaškega vira, severozahodno od Solumskega zaliva in to navzlic navzočnosti številnih nasprotnikovih torpedov.

Krajevni boji na Kavkazu

Ob srednjem Doncu zavrtnjeni besni sovražni napadi - Krvave ruske izgube

Hitlerjev glavni stan, 8. februarja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje vojno poročilo:
Na kavkaškem bojišču borbe krajevne-ga pomena.
Pri uničenju dne 5. februarja jugozapadno od Novorosijska izkrcanega sovražnika je bilo vsega uničenih 31 oklepnih vozil. Krvave izgube sovražnika so visoke.
Na področju izliva reke Dona, kakor tudi v velikem loku Donca je potekel dan v splošnem mirno. Sovjetski polk, ki je v jutranjem svitu prekoračil Donce, je bil v protinapadu uničen.
Sovjeti so tudi večer ob srednjem Doncu in zapadno od Oskolskega odseka s uporabo močnih oklepnih sil nadaljevali svoje besne napade. Bili so v hudih borbah zavrtnjeni.

Kljub težavnemu vremenskemu položaju so močni oddelki letalstva izvrševali učinkovite napade na kolone na pohodu in sovražna zaklonišča. Bojni letalci so uspešno posegali v borbe na kopnem.
Južno od Ladoškega jezera so bili novi sovražniški napadi krvavo zavrtnjeni, deloma pa razbiti že v izhodnih postojankah. Pri nekem protinapadu so pred fronto enega polka nasteli 400 mrtvih boljševikov.
V Severni Afriki obojestransko topniško in izvidniško delovanje. Protiletalsko topništvo je z morja pri obstreljevanju konvojov s prevozi za tuniška pristanišča sestrelilo 7 sovražnih letal.
Sovražni letalci so preteklo noč vrgli nekaj bomb na zapadno Nemčijo, ki so povzročile škodo na poslopjih. Pri dnevnih napadih na neko mesto ob francoski atlantski obali so bila po doseganih poročilih sestreljena 3 sovražna letala.

utemeljene. Članice trojne zveze se stalno posvečujejo med seboj glede vodstva vojne. Kar pa se tiče gospodarskih odnosov, so sklenile medsebojno gospodarsko pogodbo 20. januarja, ki zagotavlja najtesnejše sodelovanje tudi na tem področju. »Naš namen je, da damo vse sile na razpolago trojni zvezi za doseg skupne zmage«. Ko je nato govoril o fašistični Italiji, je izjavil, da so sovražniki gojili velike upe, da bodo Italijo izločili iz boja in jo odtrgali od ostalih članov trojne zveze. Nakana pa se ni posrečila. Voditelji Italije pod Mussolini-jem vodstvom prav dobro vedo, da bi bila Italija, ako bi se ločila od Nemčije in Japonske, izgubljena za zmerom. Zato, je končal, sem prepričan, da se Italija ne bo odinaknila od narodov trojne zveze.

Pred Rooseveltovo izjavo

Stockholm, 8. febr. AS. V Londonu pričakujejo, da bo Roosevelt prihodnji teden podal v parlamentu izjavo o razgovorih v Casablanci in v Adani. Angleški krogi v Londonu pa ne pričakujejo, da bi bile te izjave senzacionalne.
Pač pa se pripravljajo burni nastopi proti Churchillu v angleškem parlamentu. Njegovi nasprotniki menijo, da je Churchill doživel mnogo neuspehov, zlasti pa se mu ni posrečilo izvesti posredovanje in poravnavo med De Gaulleom Giraudom. Diplomatski sodrudič »Observer« pravi, da je angleško javno mnenje nezadovoljno, ker se ni posrečilo sestaviti francoske vlade v Severni Afriki. Francosko prebivalstvo pa ostaja republikansko in si hoče pridržati pravico urejati svojo usodo tako, kakor si jo samo hoče. To načelo pa je tudi priznalo v atlantski karti.

Zimska prednja postojanka italijanske edince na vzhodnem bojišču.

Križarko sta zadela dva torpeda, da se je prevrnila in se potem naglo pogreznila. Preden so začeli rušilci z globinskimi bombami loviti podmornico, so z nje opazili, kako se je posadka zadete križarke podvizala zapustiti ladjo. Kmalu potem se je zaslislal mračni hrušč udarajočih se sten, ko se je križarka potapljala. Križarke vrste »Dido« so bile izdelane v letu 1940-41. Imajo 5400 ton, povprečno hitrost 32 vozlov na uro, oborožene so z desetimi topovi po 15,3 cm ter s šestimi cevmi za metanje torpedov. Na krovu imajo po eno letalo.

Podmornice v borbi z viharji

Berlin, 8. febr. AS. »Völkischer Beobachter« objavlja poseben članek o novih ogromnih uspehih nemških podmornic in poudarja, da se mo-

rajo podmornice osi vojskovati na Atlantiku z izrednimi težavami. Ze več tednov divja na morju vihar in je morje silno razburkano. Ze dolgo vrsto let niso na Atlantiku divjali taki viharji, kakor divjajo letos. Stalno deževje omejuje vidljivost in posadke podmornic morajo nuditi nadčloveške napore, da ostanejo v stiku s sovražnimi konvoji.

Stockholm, 8. febr. AS. Iz Washingtona poročajo da je ameriški mornariški minister Knox izjavil ameriškim časnikarjem, da je sedaj na Atlantiku več podmornic, kakor pa jih je bilo v juniju. Ta izjava je med ameriškim javnim mnenjem povzročila velik nemir. Strokovnjaki izjavljajo, da Anglija in Amerika nista sposobni, da bi se uspešno borili proti podmornicam. Spremstvo konvojev je preslahotno, letalski napadi na oporišča podmornic pa tudi ne roče nobenih sadov.

Neko pristaniško mesto v južni Angliji so podnevi napadla hitra nemška vojna letala.

Helsinki, 8. febr. AS. Na finko-ruskem bojišču je bila v zadnjih 24 urah na obeh straneh živahna izvidniška delavnost. Z obeh strani so streljali s topovi.

Berlin, 8. febr. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so manjše skupine angleškega letalstva ponoči bile nad zahodno Nemčijo, kjer so metale bombe, ki so prizadevale majhno škodo.

Bukarešta, 8. febr. AS: Maršal Antonescu je naslovil romunskemu narodu dnevno povelje, v katerem ga poziva, da naj se s hvaležno mislijo spominja junakov, ki so padli v Stalingradu. Za nje bodo po vseh romunskih cerkvah priredili slovesne maše zadušnice.

Nemški protinapadi na vzhodu

Berlin, 8. febr. AS. Nemške čete so na vzhodnem bojišču izvedle uspešne protinapade, kakor izjavljajo vojaški krogi. Skupina SS je našla 900 ruskih trupel po svojem zmagovitem napadu na ta ruski oddelek in je uničila 22 topov. Zahodno od Oskola so boljševiki pustili na bojišču nad 3000 mrtvih po bojih, ki so trajali 24 ur.

Perzija prosi nujne pomoči

Ankara, 8. febr. AS. Iz Teherana prihajajo zelo zanimiva poročila o položaju v Perziji. Angleži so namreč v takih težavah, da ne morejo več pošiljati živil v Perzijo in to zlasti zaradi uporniškega gibanja med domačim prebivalstvom. To uporniško gibanje pa so razširili Sovjeti.

Perzijska vlada se je zatekla k zadnjemu sredstvu, to je, da je odposlala razna odposlancstva v druge arabske dežele z nujno prošnjo, da naj te dežele pomagajo Perziji. Ta klic pa ne bo imel velikega odziva, ker so tudi druge arabske dežele v zelo težkem gospodarskem položaju.
Zaradi pomanjkanja živil je že v raznih delih Perzije prišlo do spopadov med policijo in gladnimi tolpmi, ki ropajo trgovine in skladišča. Izvedelo se je, da je od 15 članov perzijske vlade 10 članov že odstopilo, ker ne marajo biti odgovorni za razvoj položaja. Pomanjkanje narašča, nemiri pa tudi naraščajo. Predsednik vlade se je zastoj trudil, da bi pregovoril odstopivše člane vlade, da naj ostanejo na svojih mestih. Po poročilih, ki so prišla semkaj, se ne vidi, da bi se položaj mogel kmalu popraviti.

Poljaki v Rusiji brez verske pomoči

Ljubona, 8. febr. AS: Kanadski dnevnik »Action Catholique« v Quebecu poroča, da se je vrnil v Jeruzalem z obiska v Rusiji poljski škof msgr. Galina. Izjavil je, da skrbi za milijone Poljakov v Rusiji samo 17 poljskih duhovnikov. Duhovniki pa morajo živeti popolnoma zasebno in ne smejo opravljati liturgije. Škof je dodal, da sovjetske oblasti nikakor niso hotele dovoliti duhovnikom, da bi vernikom delili zakramente.

Protiangelske demonstracije v Kalkuti

Bangkok, 8. febr. AS. V preteklih dneh je prišlo do manifestacij proti Angležem v Kalkuti. Vkljub vsem ostrim nastopom policije se Angležem ne posreči zatreti indijskega gibanja za neodvisnost. Demonstranti so korakali po ulicah in nosili velike napisne table s klici: »Osvobodite Gandhija, dajte svobodo Indiji, ven s tujci itd. Policija je množico razganjala s svinčnimi palicami. Med demonstracijami je bilo oddanih več strelav. Na obeh straneh je bilo mnogo oseb ranjenih. Tisti, ki so bili aretirani, so bili takoj odvedeni v koncentracijsko taborišče, ki je 8 km od mesta.

Letalska nesreča v Ameriki

Buenos Aires, 8. febr. AS: Izvedelo se je, da je bilo pri letalski nesreči pri Newberryju ubitih 14 letalcev ameriškega letalstva.

Neresnične novice o potovanju generala Franca na Portugalsko

Madrid, 8. februarja. s. Na pristojnem mestu odločno zanikavao novice, ki jih je razširila agencija »Reuter« o domnevnem potovanju generala Franca na Portugalsko.

Vrnitev rešenih mladih Špancev iz Rusije

Madrid, 8. febr. s. Iz Nemčije je sem dopotvalo 21 mladih Špancev, ki jih je nemška vojska rešila v Rusiji. Spremljal jih je odposlanec nemške mladinske fronte. Mladence, ki so se vrnili v domovino, so sprejeli na sedežu zunanje-ga odseka Španske Falange potem pa jih izročili odboru za varstvo nedoletnih, ki bo poskrbel, da jih bodo poslali rodbinam.

Veseli dogodek v Savojskem domu

Na brzojavko, s katero je Ekselencija Visoki komisar izrazil Veličanstvu Kralju in Cesarju ter Kraljici in Cesarici voščila za radostni dogodek, ki je z rojstvom Princeze Beatrice razveselila dom Nj. Kr. Vis. Princa Prestolonaslednika, je odgovoril Minister Kraljevega Doma:

»Njihovi Veličanstvi Kralj in Cesar ter Kraljica in Cesarica se toplo zahvalujeta za ljubeznjiva, zelo prijetna voščila. — Minister Kraljevega doma Acquarone.«

Prešernove literarne nagrade mesta Ljubljane

Ljubljana, 8. febr.

Današnja obletnica smrti našega največjega pesnika Prešerna je mestno županstvo proslavilo na najplemenitejši način z razdelitvijo literarnih nagrad mesta Ljubljane.

Literarne nagrade mesta Ljubljane dobe avtorji najboljših leposlovnih knjig, ki so izšle minulo leto. Tako torej te nagrade niso morda natečaj, kjer avtorji tekmujejo s svojimi deli ter jih kot tekmovalci predlagajo razsodišču. Svoje dela ne predložijo noben avtor, ker razsodišče samo pregleda minulo leto izšle knjige ter jih oceni, najboljša dela pa predlaga županu za podelitev nagrade.

Župan, general Leon Rupnik, je o pravem času za predsednika razsodišča imenoval gimnazijskega direktorja Josipa Osano ter za člane razsodišča gg. Božidarja Berka, kulturnega referenta »Jutrac«, dr. Tineta Debeljaka, kulturnega referenta »Slovenec«, prof. dr. Janka Pretnerja, šefa mestnega kulturnega oddelka, in prof. dr. Pavla Karlina. Za ocenitev in izbiro najboljših del je bilo potrebno več sej, radi pa podčrtamo, da so bili vsi sklepi razsodišča soglasni. Razsodišče je svojim predlogom dodalo tudi naslednjo pripombo: »O prvem delu povesti »Bobric Janeza Jalna, ki bi se po snovi sami, kakor tudi po kakovosti vsekakor zaslužila nagrado, je razsodišče mnenja, naj pride to delo za nagrado v poštev, ko bodo objavljeni vsi trije deli.«

Danes opoldne je župan, general L. Rupnik, vprilo podžupana comm. dr. Salvatorja Tranchide in razsodišča, podelil diplome in literarne nagrade mesta Ljubljane navzočim pisateljem s kratkim nagovorom in prav pristožno čestitko. Nagrado so dobili naslednji avtorji:

Stanko Kocipec za delo »Goričaneec«;
Jože Likovič za delo »Svetinje nad Barjem«;
Jože Krivec za delo »Dom med goricami«;
Janko Kač za delo »Na novinah«;
gospa Mira Pucova za delo »Tiha voda«;
Jože Tomazič za delo »Pohorske pravljice«.

Iz globoko občutene in s prelepimi misli izražene zahvale nagradjenih, je mestno županstvo z radostjo ugotovilo trdno voljo nagradjenih pisateljev za poveljanje Ljubljane po Prešernovem izročilu. Na tem potu bo izpolnjen namen literarnih nagrad mesta Ljubljane v večno slavo Fr. Prešerna!

Govor gospoda župana

Občutim posebno radost in zadoščenje, velepoštovana gospa in dragi gospodje, da Vas ob obletnici našega največjega pesnika Prešerna tukaj pozdravljam ob tako razveseljivem povodu.

Prav pristožno se zahvaljujem gospodom razsodišču, ki ste se ocenjevanju literarnih plodov minulega leta posvetili z resno in strokovnim znanjem, z vso verno in pravičnostjo.

Vas, velepoštovana gospa in dragi gospodje, pa pozdravljam kot najboljšo predstavnik naših duhovno ustvarjalnih rojakov, ki ste — ne glede na vse iz največje vojne vseh časov izvirajoče težave ter nemoteno sledite svoj notranji poklic — obdarovali naš narod z najdragocenejšimi plodovi Svoje Muze.

Ko Vam k uspehu in k zasluženju pridobljenim nagradam čestitam iz vsega srca, Vas pa prosim — spominjajoč se mogočnega varstva, ki so ga naš jezik, naša kultura, naši običaji deležni od fašistične Italije — da nadaljujete z delom za našo duhovno hrano in za lepoto našega jezika ter storite vse, kar je našemu ugledu ter našemu sodelovanju z Italijo in vzajemnosti evropskih narodov v korist in blagor.

Slava Prešernu!

Stanko Kocipec: »Goričaneec«

O romanu, ki je dobil prvo nagrado, smo na tem mestu že pisali. Je to prvenec mladega pisatelja Stanka Kocipe, ki je izšel v lepi opremi v zbirki »Naša knjiga« pri Ljudski knjigarni v obsegu skoraj 400 strani. Z njim je nastopil svoj pisateljski pot nov pisatelj Slovenskih gor, ki se je doslej uveljavljal samo v dramatik, pa je takoj ob prvem poizkusu v prozi dal veliki tekst, ki je ob izidu vzbudil zanimanje ter zdaj dobil odliko kot najboljši izvirni del lanskega leta. Tu so sicer v slabše razviti fabuli zadihale Slovenske gorice z vso poezijo dela v vinskih gorah ter z delom goričana, lastnika vinskih gor in kmetja, preko celega leta. Slike prostora, kuhanja, pozvancina in svatbe ter ljubezen do rodne zemlje in gorice so dobile v tej knjigi plastičen izraz. Te lepe impresionistične podobe označujejo Kocipe kot pesnika gor in razpoložen slovenskega vinogradnika. Prizora ob riglanju ali smrti starega Lakiča spadajo gotovo med najmočnejše literarne podobe v naši knji-

ževnosti, vredni da najdemo v bodoči antologiji slovenskega pripovedništva. Če je slabša razvojna zgodba v primeri s pokrajinskimi orisi, ter rodoljubno hotenje bolj poudarjeno kakor bi bilo za čisto umetnino potrebno, ne jemlje cene romanu, s katerim se je predstavil nov človek z močno svojsko silo ustvarjanja. Ze z njim si je Kocipec pridobil ime — pesnika Slovenskih gor, za kar ga njegov lokalno pobarvani jezik se posebej označuje.

Jože Likovič: »Svetinje nad Barjem«

Likovičeva zbirka barjanskih ertic, pravljic in balad »Svetinje nad Barjem«, ki so s preveč skromno naslovno podobo izšle v »Slovenčev knjižnici«, spada že po snovi v vrsto tistih del, ki jih ljubljanska literarna nagrada posebej upošteva, namreč med literarno obdelavo ljubljanskih in okoliških motivov. V tem je letos prednjačil Jalen z »Bobric«, z zgodbo iz prazgodovine Barja, ki je bilo še mostičke, z romanom, ki pa še ni končan, pa že s prvim delom spada med vrhove letošnje literarne produkcije. Likovičeva zbirka je skromnejša, je samo zbirka starejših in novih ertic, legend in balad z motivi barjanske folklorne, strahov in duhov, povezanih z življenji svetnikov ali z baladami mračnimi razpoloženji, umori in grehi. Toda čena Likovičeve knjige je v slogovno izklesanem jeziku ter polnobarvnem baladnem razpoloženju ter bogastvu barjanske folklorne, katere je tako neizmerno bogat ter jo pozna v vseh barvnih odtenkih. Tu živi ljubljansko Barje v svojem notranjem razpoloženju v zvezi z vso preteklostjo in vražarstvom, v tako zgodnjih in barvno nasičenih pokrajinskih podobah, da se zgodba nekako izgubi in postane drugotnega pomena. Ta odlika njegovega peresa, njegova razpoloženska baladna lirika, je pa tudi slaba stran zbirke, kajti legende in balade, ki naj bi bile po svojem bistvu prosojne in preproste, a duhovno zelo razgibane zgodbe, so tu zastirte za barjanskim bajaselovnim, prevdom, ki se prepleta okrog vseh oseb in se leskeče v vseh smelih in deževnih barvah. Gotovo pa je zbirka svojevrstna in individualna literarna stvaritev ter vredna ene prvih nagrad med knjigami 1. 1942.

Jože Krivec: Dom med goricami

Kakor je Kocipec odkril Slovenske gorice v likih o tamkajšnjem gruntu, tako s Krivcem stopa v slovensko književnost nova pokrajina, namreč Haloze s svojimi viničarji, z »domi med goricami«. Toda Krivec vidi viničarja, ubogega bajtarja ter njegovo bedo, njegovo propadanje, vendar pa ga ne pusti obupati, temveč ga dviga z vero v lepšo bodočnost v delu na lastni zemlji. Ljubezen do zemlje, do teh malih domkov med goricami, do klopotev in zidanic, do vina haloškega in zvonjenja z Gore — vse to je prepreženo z ljubeznijo do »mamiket«, ki ji posveča to svojo prvo knjigo, in do očeta ter do raznih lipov haloškega malega človeka. Krivec je s to svojo prvo zbirko srečno odkril novo deželo ter pokazal tudi svoje umetniške prijeme, ki ne vidijo v Halozah samo poezije, temveč tudi socialne krivice, v duh ljudi pa ne same pokvarjenosti, kakor opisovalci podobnih razmer dokazuje, temveč močno vero v Boga in zemljo ter daje tako pravilnejšo duhovno podobo našega viničarja. Značilno za opisovalce iz tega okolja je neka čustvenost, ki je lastna n. pr. Mešku, pa se očituje tudi v Krivcu, tako da lahko smatramo Krivca za nadaljevalca Meškovega v smislu njegovih »Romanj na Gorc«. Ta Krivčev prvenec je izšel v Slovenčevi knjižnici.

Janko Kač: Na novinah.

Janko Kač ni nov človek v književnosti, saj je izdal že več knjig, med njimi morda svojo najboljšo o zdravnikih, ki jo je spisal kot dober medicenec, poznavalec medicinskih problemov. Tudi ta povest »Dom na novini«, ki jo je izdal Vodičarova družba, ima za osnovo medicinski problem bolnega fanta, ki ni odgovoren za svoja dejanja ter konča z begom iz blaznice. Ta moralna neodgovornost glavnega junaka je tudi ene glavnih umetniških napak dela, kajti nikjer ne čutimo etičnega problema, ker je glavni junak moralno indiferenten, hiša na novini, ki naj bi prevzela nase vlogo glavnega junaka, pa ni tako močno posebelna, da bi mogla zamenjati duhovni problem živega človeka. Najmočnejša snov, ki veže zgodbo, je razvoj gradnje Savinje. Toda moč Kačeve povesti je v izredno močnih podobah iz Savinjske doline ter v močnem besednem zakladu tamkajšnjih ljudi. Nekateri prizori, v mlino n. pr. ali obiranje hmelja, so močni in naravnost zgled močnega domačinskega opisovanja. Slabša je že kompozicija povesti. Vsekakor pa je v Kačevi povesti živo zadihala Savinjska dolina ter je knjiga, ki je

dobila lani še kot rokopolis banovinsko nagrado, vredna nagrade in branja.

Mira Pucova: Tiha voda.

»Tiha voda«, meščanski roman iz rudarskega Zagorja, je druga knjiga pisateljice Mire Pucove, ki je izdala že velik ljubljanski družabni roman »Obraz v zrcalu«. Ta drugi njen roman je izšel kot prva knjiga Jutrove zbirke »Dobra knjiga«. Če je bil njen prvi roman še vse preveč »kronika škandalov« ljubljanske elite družbe, je druga povest »Tiha voda« boljša ter tudi umetniško bolj strnjena in kompozicijsko urejena ter psihološko enotnejša, da si duhovno še vsa izraz slovenske meščanske družbe. V tem pogledu Pucova nadaljuje slovenski naturalistični roman v Govekarjevem smislu ter njegovem žanru ter je redka zastopnica našega meščanskega romana. To ji je šteti v dobro, kajti danes smo že skoraj prenasledeni kmetijskih motivov, ki jih naši pisatelji opisujejo od najbolj idealnih do perversno materialističnih, meščanstvo pa je potisnjeno ob stran kot literarno nehalna snov. In tu se udeležuje jeta zadnji čas dve ženski: Strojnikova in Pucova. Ko se bo Pucova duhovno poglobila in izšla iz staromodnega naturalizma, kar se v tej povesti že nakazuje, bo postala dobra pisateljica, kajti talent je nedvomno izpričala in tudi zmoglost dobrega komponiranja večjih tekstov. V družbi letošnjih nagradencev predstavlja slovensko žensko pisateljsko moč ter meščansko snov, ki bi bila vredna večje pozornosti od strani naših piscev.

Jože Tomazič: Pohorske pravljice.

Te Pohorske pravljice, ki jih je izdala »Slovenčeva knjižnica«, je težko v celoti razmotrivati kot literarno umetnost, kajti že so nekatere prave pravljice z literarno razvitim motivom ter ob-

delane v močnem koloritu, so nekatere druge samo bežni zapiski folklorne gradiva ter nimajo cene niti kot izvirna snov, temveč samo kot lokalizacija in svojiska pokrajinska pobarvanost že znanega motiva. In to je bil glavni kriterij razsodišča, da je temu delu priznalo nagrado: folklorna snov je v tej knjigi dobila izrazito lokalno barvo, močno individualizirane postavbe, kakor so mogoče samo na Pohorju, ter s tem stopile v slovensko književnost v isto vrsto s podobnim Trdinovim kramljanjem v »Bajkah in povestih z Gorjancev«. Pohorje, ki smo ga poznali doslej v književnosti vse bolj po pohorskih ljudskih pesnikih (Vodnik) kot po velikih umetnikih, nam je zdaj Tomazič odkril v posebni panogi — v gradivu pravilnih motivov ter nam odkril nov svet, pravilni svet Pohorja. Berankove ilustracije pa so knjigi dale še posebno veljavo ter tako knjigo dvignile na vidno mesto.

Tako vidimo, da je iz razmeroma precejšnje pisateljskega dela izbralo razsodišče prav tako razmeroma mnogo del (nekatera pomembna dela kot zbirka izključno ponatisov niso prišla v poštev). Opaziti je nova imena, ki stopajo med vidne naše pisatelje, kar je značilno za naš čas, pa tudi velika pokrajinska diferenciranost, ki je predstavlja izbrana dela. Tu je Ljubljana s svojim Barjem, potem pesem Slovenskih gor, pogled v Haloze, Savinjsko dolino, meščanska zgodba iz rudarskega Zagorja ter pravilni svet Pohorja. Pisatelj se spovrača v domačinstvo, kar je znak letošnje literarne tvornosti in tako domačinstvo ima danes še poseben mik. Zato je razsodišče prav ravno, kakor mislimo, ko je Prešernovo nagrado podelilo imenovanim.

td.

Ustanovitev Glavne intendantne vojne službe pri ministrstvu za notranje posle

Clen 1. Za vso dobo sedanje vojne in še šest mesecev po koncu vojnega stanja se ustanavlja pri ministrstvu za notranje posle Glavna intendantna vojna služba.

Clen 2. Intendantci je naloga skrbeti za organizacijo ali vzpostaviti vse službe za preprečevanje in zavračanje posledic sovražnih udarcev civilnemu življenju vojujočega naroda.

Intendantca skrbi za dobavo in pripravo vseh sredstev, ki so potrebna, da se zagotovi redno delovanje vseh civilnih vojnih služb v področju ministrstva za notranje posle.

Clen 3. Intendantci načeljuje prefekt, izbran izmed prefektov na razpoloženju po clenu 102. kr. uredbe z dne 30. decembra 1923-II št. 2960.

Clen 4. Službe intendantce so v vseh pogledih in tudi glede oskrbovanja s potrebnimi sredstvi izenačene z mobiliziranimi službami operacijskih vojnih enot ter so zato deležne popolne prednostne pravice pri nakazovanju.

Clen 5. Intendant ima polno moč za izvrševanje nalog, poverjenih Intendantci.

Genik za zelenjavo in sadje št. 2

Genik za zelenjavo in sadje št. 2, veljaven od 8. februarja 1943-XXI. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategoriji obliki mejo, za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcih. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje, kakor po odredni ceni (prve cene so na debelo, druge pa na drobno): Cesen 9,90, 10,00; Karfiola 3,10, 3,60; Cebula 1,90, 2,40; Kopre 2,95, 3,45; Solata glavna 4,15, 4,95; Radič 6,70, 7,50; Spinača 4,60, 5,40; Zelena 4,60, 5,60; Pomaranče la 6,20, 7,20; Limona la (15 cm obsega) 3,45, 4,50, komad 0,55; Mandarine la 4,55, 5,20; Jabolka la (n. pr. Zlata parmena) 5,30, 6,20; Hruške la 5,60, 6,00; Maroni 5,85, 6,65. — Opombe: 1. Prva vrsta: zelenjava in sadje mora biti zdravo, sposobno za prevoz. Izločajo se pridelki, ki so izobčeni, poškodovani, nagniti ali nezadostno sočnati. 2. Zelenjava v prodaji mora biti brez listov in nečistih delov. 3. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci na zahtevo izdati tak račun. 4. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja le za uvoženo blago. Razume se brez tare. 5. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani in trgovini na drobno veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika. 6. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisarja. 7. Za proizvode, ki jih ta cenik ne navede, veljajo cene iz zadnjega prejšnjega cenika, kjer so bili navedeni, razven če se je s posebno odločbo določila drugačna cena. 8. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi št. 8. Sl. I. št. 8 od 28. januarja 1942-XX in ostalih zakonitih predpisih. — Ljubljana, 5. februarja 1943-XXI. — Visoki komisar: Emilio Grazioli.

Gospodarsvo

Italijanski interesi v madžarski petrolejski industriji. Nedavno je bila ustanovljena z glavnico 6 milij. pengő italijansko-madžarska petrolejska družba s sedežem v Budimpešti. Uprava sestoji iz 6 Madžarov in 5 Italijanov. Nadalje je bila pretekli mesec ustanovljena Medmurska petrolejska industrija z glavnico 150.000 pengő, pri kateri sta udeleženi Madžarsko-italijanska banka in neka italijanska skupina. Predsednik družbe je Guido Romanelli, v upravi pa sta še dva Italijana in dva Madžari. Družba namerava izkoristiti petrolejske koncesije, ki so obstajale v Medmuru še iz prejšnjih jugoslovanskih časov in pri katerih je bil tudi udeležen italijanski kapital.

Imenske delnice tudi v Franciji. Po vzgledu Italije, ki je izvedla izpremembo vseh delnic v imenske, je sedaj nastopila tudi Francija, kjer je izšel zakon, po katerem je obveznost, trgovati samo z imenskimi delnicami, razširjena na vse delnice, torej ne samo one, ki se trgujejo na borzi.

Romunizacija trgovine in industrije v Romuniji. V teku lanskega leta je prešlo v romunske roke 68 industrijskih in trgovskih podjetij v Bukarešti. Industrijska podjetja so bila kupljena za 837, trgovska pa za 144 milij. lejev.

Slovaška narodna banka izkazuje konec lanskega leta obtok bankovcev v znesku 2.741,9 (konca 1941 2.022,8) milij. kron. Bilančna vsota banke je narasla od 2,6 na 3,5 milijarde kron, čisti dobiček pa je narasel od 21,8 na 30,8 milij. kron.

Evropsko zlato v Ameriki. Agit poroča: Švedski list prinaša podatke o zlatu, ki so ga posamezne evropske države prenesle v Ameriko zaradi sedanjih vojnih dogodkov. Gre za 8 milijard švedskih kron tega zlata, ki je sedaj spravljeno v New York - City in sicer v jeklenih tresorjih. Zlato rezerve Zedinjenih držav pa so spravljene v Fort Knox in jih cenijo na 80 milijard švedskih kron.

Iz vzrokov vojne nastajajo orožje miru

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

V času, ko sta Curacao in Aruba vedno bolj bogatela in so si ravnatelj rafinerij postavljali vedno bolj razkošne vile, ko je Maracai obhajal vse bolj svečane prireditve, je ob vsem tem ostala Venezuela sama revna. Dobila je cesto do San Cristobala preko Meride do Barquisimeta, a redki so bili avtomobili, ki so vozili po njej, kajti bencin je bil v deželi petroleja — v Venezueli zelo drag, ker je prihajal iz Curacaoa in skozi več rok. Dežela z bogatimi petrolejskimi polji si ni mogla privoščiti zaradi cen bencina in avtomobilskega prometa. Komu so prav za prav koristili ti zakladi zemlje, od katerih Venezuela dejansko ni imela koristi? Vseposvdo so bili postavljeni vrtnati stolpi, izpeljane petrolejske cevi, po vsej deželi se je širil smrad po petroleju! Nad tem pa se je dvigal grič z razkošnimi vilami, vmes klubi, igrišča za golf. K tem zasebnim hišam angleških petrolejskih gospodov je bila napeljana voda naravnost iz gora. Ena izmed teh hiš je imela svoj krasen kopalni bazen. V ta bazen je pritekala voda po 147 kilometrov dolgih ceveh. Maracai sam, mesto, ki je imelo že leta 1926 75.000 prebivalcev pa ni imelo še 15 let po odkritju petrolejskih polj lastnega vodovoda. Vsi oni, ki si niso mogli oskrbeti lastnega vodovoda in napeljavajo z oddaljenih hribov, so morali kupovati vodo iz lagun, odkoder jo je črpala mestna mladina v nekem avtomobilskem kopališču v stare benediktinske posesti in jo potem prenašala na oslih po ulicah. Podnevi in ponoči je odmevalo po ulicah in trgih »agua... agua«. Posoda te tople oljnathe vode je veljala okoli 40 penigov. Vodo so nato filtrirali in ji dodali nekoliko trsnega sladkorja, da je izgubila okus

po petroleju. To vodo so potem imenovali »guarapo«. Z ledom je bila to najbolj priljubljena pijača v Venezueli. Bila je kakor simbol: petrolej je tukaj umazal vse. Roke vladajočih kakor vodo prebivalstva. Pomenila pa je še drugi simbol: državna ječa v Maracaiu je po zunanosti krasna palača, zgrajena v starem egipčanskem slogu. Glavno pročelje je krasil mogočen skarabej. Tudi ta je bil simbol, čeprav nehoče in nevede, kajti postopanje z delavci v Venezueli je bilo podobno postopanje z delavci v Egiptu. Kakor so bile zgrajene piramide in ceste v Siriji, tako je tukaj Gomez iztisnil iz vsakega delavca poslednjo kapljo znoja.

A vse to ni ostalo tako. V mesecu decembru leta 1935 je po 27 letih vlade umrl general Juan Vicente Gomez. Nekaj dni po njegovi smrti so že ropali in plenili v Maracaiu, na petrolejskih poljih so se pojavili nemiri in v bojih je padlo 40 ljudi. V mesecu januarju leta 1936 je po vsej deželi vladal nemir. Najmanj 50 politikov je bilo umorjenih; 97 svojcev in prijateljev generala Gomeza je zbežalo v Willemstad in ljudski bes se je vrgel na več kot 100 nezakonitih predsednikov otrok, ki jih je predsednik pozneje priznal kot svoje in jih odpravil z bogatimi dotaki. Casopise, ki so zagovarjali Gomeza, so množice raztrgale, njihove palače zažgale. General Eustoquio Gomez, diktatorjev bratranec in guverner v provinci Carabobo, je bil ustrelen na ulici. General Perez Soto, guverner v Zulii je bil izgnan, njegovo mesto je prevzel novi predsednik Eleazar Lopez Contreras sam. Zakaj? V provinci Zulii leže skoro vsi venezuelski petrolejski vrelci in Soto je dobro držal roko s petrolejskimi koncerni.

Novi gospodar Venezuele, leta 1881 rojeni Contreras, je bil pod Gomezovo vlado vojni in mornariški minister, a je vedno znal na prikrit način pokazati, da se ne strinja z njegovo politiko. Contreras je izvolil kongres. Najprej je napravil red, kupil nato vso kavino žetev leta 1936 za 7,8 dolarjev in jo nato po državnih dogo-

vorih prodal na svetovni trg. Saditlji, ki so pod Gomezom, ki je imel seveda sam velike plantaže, dobivali le malenkosten del vrednosti, so bili s to Contrerasovo potezo zadovoljni. Nato je dal zapolniti zasebno Gomezovo premoženje v vrednosti 22,5 milijonov dolarjev. 7,5 milijonov dolarjev je bilo razdeljena med 4300 vrednih sorodnikov. Do leta 1938 je bilo vloženih 7287 tožb pravih in nepravih sorodnikov, kajti bivši predsednik je imel veliko družino in veliko otrok, za katere je vedel in veliko takih, za katere ni vedel ali ni hotel vedeti. V poletju leta 1938 je kongres sprejel triletko, ki je predvidevala načrte za gradnjo cest, razdelitev državne zemlje kmetom, gradnja vodovodov, bolnišnic in 300 šol. Ta načrt triletke je predvideval tudi gradnjo rafinerij, v katerih naj bi Venezuela sama čistila svoj petrolej in tako postala neodvisna od tujih čistilnic v petrolejski industriji.

General Contreras je spoznal, da njegova dežela ne bo dosegla razvoja, dokler bo odvisna od Curacaoa in Arube, dokler bodo njeni zakladi le takrat imeli vrednost, kadar jih najde tujec. Contreras ni neukrat prelomil s petrolejskimi družbami, preiskoval je stare načrte, predloge francoskih družb in nemških podjetij, ki so poslala svoje zastopnike v Maracaiu. Toda Gomez in petrolejski trusti so jih odklonili, da bi tako zaprl pot do petrolejskih polj vsem »neodvisnim«. Contreras je zagotovil svoji deželi del petrolejske proizvodnje in natura, da bi mu ne bilo treba gledati, za kako smešno ceno prodajajo petrolej in kako drago morajo plačevati bencin, ki prihaja nazaj v deželo iz angleških čistilnic. Contreras se je lotil dela z vso previdnostjo. Petrolejske družbe so ob vsem tem še vedno vlekle bogate dobičke iz venezuelskega petroleja: Deterdingova Venezuelan Oil Concessions je navrnila v letu 1936 5,65 milijonov ton petroleja, leta 1937 7,34 milijone in pri tem zaslužila 5,3 milijonov funtov sterlingov. Ustanovljena je bila nova petrolejska družba Venezuelan Oil Development Co., ki je dobila v zakup in izkoriščanje ogromno površino 600.000 hektarjev.

Čuda narave: o živalih, ki spe pod belo odejo

V gozdu in na polju se ponavljajo leto za leto mali, ali če hočete, veliki čudeži: mnogotere živali utrpejo in zaspe v svojih prezimovališčih in se zbujajo le po nekaj mesecih. Ne brigajo se za led in za sneg, enostavno se umaknejo zimskim križem in težavam. Umaknejo se pod zemeljsko skorjo, utrpejo in tako čakajo tam topljših dni. Jež, polh, hrček, svizec in netopir spadajo med najbolj rutinirane živali, ki se z zimskim spanjem umaknejo mrazu in pomanjkanju.

Kadar čutijo, da se približuje zima, se zarijejo nekatere živali v zemljo ali brlog, se zvijejo v klopčič in se apatično predajo zimskemu spanju. Tudi medved in jazbec si privoščita zimski počitek, vendar drugače: nekaj časa ždita v svojih brlogih, kdaj pa kdaj pa si poiščeta kaj za pod zobe.

Dihur in podlasica, pa tudi nekateri drugi sesalci manjše vrste si uredijo poseben sistem prezimovanja. Skrijejo se v podzemsko luknjo, kjer si uredijo kolikor toliko udobno bivanje. Tja

Ob spominu na Maro Pirčevo

Minilo je že dokaj dni, odkar smo pokopali strokovno učiteljico Maro Pirčevo, ki je po enem tednu težke bolezni odšla od nas. Pa vendar nas njena veličina sila, da se je še spominjamo. Njen pogreb ni bil žalosten sprevod, ampak trimfalen pohod. Brez vsakešne časopisne vesti — umrla je na sveti dan zvečer, ko ni bilo nobene časopisne izdaje — se je nabralo na Zalah toliko ljudi, vseh slojev, moških in ženskih, starih in mladih, iz vseh stanov in poklicev, kakor se zbera le ob pogrebnih najodličnejših ljudi. In gdč. Mara je bila odlični človek v pravem pomenu besede. Dva in dvajset let je delala požrtvovalno in nesebično pri najbolj zapuščenih otrocih na pomožni šoli in s svojo od Boga ji podarjeno vzgojno spretnostjo dosegala v vsakem oziru odlične uspehe. A to ne le na zunaj. S svojo mlo materinsko dobroto je znala osvajati srca teh otrok, ki jim mnogim manjka prave domače vzgoje in so mnogokje prepuščeni cesti, ki pa je tako slaba vzgojiteljica. Nepopisni so bili prizori v njeni učilnici, ko je z vsem svojim odličnim znanjem, ki sicer rado odpušča, družila tudi od Boga navdahnjeni način postopka, da so pre-mnogotgi učenci, nevezgogeni in trmastii in vase zaprti, morali kloniti njenemu močnemu vzgojnemu vplivu in so odhajali iz njenih rok zreli za življenje. In teh smo videli v sprevodu lepo številu, odraslih fantov in deklet, ki so jim teklo po licih solze resnične žalosti za njihovo razumevajočo učiteljico. Pa so se uvrstile v sprevod tudi še dolge vrste Marijinih družbenic, ki jim je bila vodnica, članov in članic Marijinih vrteev, ki jim je bila vzgojiteljica, članov in članic Slomskove družbe, ki jim je in še dolgo ostane svetel zgled prave katoliške učiteljice-vzgojiteljice, pa dolge vrste sodelavk v raznih karitativnih organizacijah in njeni neposredni tovariši in tovarišice s šole. Koliko je bilo v sprevodu tudi staršev, ki jim je gdč. Mara tudi še po šolski dobi pomagala nadalje vzgajati njihove sinove in hčere, ki bi brez njene nesebične pomoči le težko obvladali življenje.

Gdč. Mara smo našli povsod in vedno pripravljeno za pomoč in za delo, nikoli ni imela izgovora, da nima časa, da ne more, kakor jih imamo drugi tako hitro pripravljene. Ako bi nas bila gdč. Mara zagledala toliko v sprevodu, bi bila skromno povesila glavo, kakor je imela navado, potem pa nas vse po vrsti pogledala s svojimi velikimi črnimi očmi in bi nam rekla, da ni nič posebnega naredila. Tako skromna je bila vedno in poveod. Razveselila pa bi se bila tako velikega števila pevecv, s katerimi jo je vezala dolgoletna zvestoba na stolnem koru, kjer je njen močan mezosopran ob vseh praznikih tako lepo zvenel po svetišču. Dvakrat je še pela pri letošnjih zornicah. Sicer je pa povsod s posebnim veseljem in tako šepim uspehom gojila petje, bodisi v razredu, bodisi zadnja leta v zavetišču, kar je bila posebno posrečena vez med šolsko edinico. Šolski nadzorniki bi znali povedati o njenem šolskem delu, duhovniki o njenem delu v cerkvenih organizacijah, KA in med siromaki. Teško bi bilo podati sliko njenega dela. Mnogi vidijo sliko gdč. Mare, kakršno smo imeli vsak dan priliko gledati pred seboj, njene srčne in dušne globine pa nam ne razodevajo onih biserov božje ljubezni, ki jo je vodila pri vsem njenem delu. Se danes jo vidimo pri njenem delu v šoli, v kongregaciji, pri petju, v Marijinem vrtcu, v KA, v Elizabetni konferenci. Le redkim pa je bil znan njen čudovito otroški odnos do presv. Evharistije in Brezmadežne; tega bi ne znal nihče popisati in bi tudi ne mogel nihče razumeti, razen njenih najbližjih. To sliko naj bi nam podali tisti, ki jo poznajo, v spisu, ki bi ga mogli prebrati o prilikah duhovnih vaj in tečajev KA za vzgled, oporo in posnemanje!

si nanosijo listja, sena, slame in dlake — včasih se odločijo tudi za votlo deblo — in si uredijo svojo toplo posteljo. Hrček si uredi vse to že v vročih poletnih dneh in počiva sedaj skoraj negibno. Ni se mu ne more zgoditi, zakaj vzorno se je oskrbel z vsem potrebnim. Med živalmi mrzle krvi je najbolj temeljit in najbolj nezaupljiv ubogi slepič. Ta se zarije najbolj globoko v zemljo in se ne briga za družbo krastač in kač, ki gredo skupaj spat. Je res zelo čudno, če koplje malo globlje po zemlji in naletite na krastačo, ki se zaupno stiska k belouški, ki ždi, zavita v klopčič. Smrtni sovražniki med živalmi postanejo v mrzlih dneh očitno dobri prijatelji.

Nekatere živali spijo na zelo dolge obroke. Med najbolj vztrajne spada svizec. Ta si že v oktobru tapecira svoje prezimovališče s senom in mahom in se umakne kar za osem mesecev. Svizec prespi dve tretjini svojega življenja. V svojem zimskem jdenju postane tako skromen, da mu zadostuje petnajst vdihajev na uro.

Veliko bolj zagonetno pa je zimsko spanje nekaterih živali najnižje stopnje. Učenjaki, ki so motrili zimsko spanje močelke, so bili najprej

Na obisku pri »umnem« vrtnarju

Ljubljana, 6. feruarja.

Kdo je umni vrtnar? Malone vsakdo, ki ima kos zemlje, ki mu daje za gospodinjstvo tako dragocene zelenjave, misli o sebi, da je umni vrtnar. Nekateri po pravici, nekateri tudi ne. Obdelovanje vrta zahteva precej ljubezni, pravočasnega prizadevanja in tudi znanja. Letos, ko je sneg tako zgodaj skopnel, ko so južni vetrovi, združeni s poletno ploho na svečnico posejali belo odejo, ko vidimo spet golo, dobro zemljo, se je marsikdo spomnil, da zahteva vrt pravočasne nege. Morda bomo letos v opravkih na vrtovih bolj točni in zgodnji, kot smo bili prejšnja leta!

Opravki pri zemlji pomenijo za vsakega prijatelja nekaj ljubezja; eo področje, o katerem se radi pogovarjamo, in so udejstvovanje, kateremu se z ljubeznijo posvečamo. Zlasti konec zime, ko smo že tako željni zraka in gibanja na prostem. Zanimalo me je, kaj sodi prijatelj — lastnik lepega vrta — o zgodnjih delih na vrtu in pripravah za pomlad. Krenil sem k njemu, potrkal in že va sedela pri mizi.

Najprej eva govorila o vrtu samem. »Kolikor mi je znano, nisi bil v posebno dobrih razmerah, ko si kupoval parcelo in zidal hišo. Kateri nagibi so bili merodajni, da si se odločil za tako velik vrt?«

Tako em ga vprašal. Odgovoril mi je, da je mislil zlasti na stara leta. Poznal je upokojenje, ki so bili neznansko nesrečni, ko so morali zapustiti pisarno in ko so ostali na veem lepem brez dela. »Če imaš kaj zemlje, ti ni nikoli dolg čas. Igro narave opazuješ od brstenja do zorenja, zraven pa pomagaš kolikor moreš. Narava potrebuje zvestega pomočnika, pridnih rok.«

Potem se je razgovoril o pomenu vrta za otroke. Rad sem ga poslušal, čeprav nisem imel namena filozofirati o pedagoškem pomenu vrta. »Pri vzgoji otrok se mi zdi zelo važno, da imajo priložnost spoznavati sновanje narave. Če je kolikaj vrta pri hiši, tedaj se bodo kmalu zanimali za cvetje, za barve, za čebelice in za vse mogoče rastline. Bivanje na vrtu pomeni za drobiž najboljši uvod v naravoslovje! Tisto, kar elišijo otroci o rastlinah in živalcvah v šoli, je vse lepo in prav, je pa že pozno in včasih prepozno, da bi bilo zanimanje dovolj močno in dovolj pristno. V predšolski dobi, ko se ozirajo otroci s svojimi pristnimi radovednimi očmi po svetu okrog sebe, je najugodnejša priložnost, da vzbudiš zanimanje za življenje v naravi.«

Potem mi je pripovedoval prijatelj o ljubkih primerih, ki jih je doživel s svojimi Petrkom in Alenčico še v letih, predno sta hodila v šolo. Zakaj prihajajo čebele na cvetje, sta spraševala, in kako to, da se revice ne izgubijo; z radovednimi očmi sta ga gledala, ko je sadił krompir, ko je sejal esoloto, ko je obračal zemljo in jo gnojil. Pri vsakem novem opravku sta ponavljala svoj »zakaj« in sta tako nudila ljubčemu očetu nešteto priložnosti za pripovedovanje in poučevanje. Predno sta šla v ljudsko šolo, sta spoznala že dolgo vrsto koristnih rastlin in plevela, žuželk, pticv, drevcv, cvetja in podobnega. »V botaniki in zoologiji sta prejemale v srednji šoli vselej odlične reče — in vidite, tudi to je zasluga ljubega koščka zemlje okrog hiše.«

Moral sem ga prekiniti, zakaj prišel sem zaradi vrtnih del, s katerimi mu treba začeti. »Si letos že začel z delom na vrtu?« sem mu zastvil vprašanje.

»Prijatelj, kdor ima opravka z zemljo in sadnim drevjem, ne drži nikoli križem rok. Seveda še nisem sadił in tudi ne sejal, zemljo na gredah pa sem obrnil še pred zimo. Kadar je snežilo, sem otresal sneg z drevja, ob suhem vremenu pa sem ga po malem čistil. Sedaj je čas, ko moraš misliti na rastlinjak in na toplo gredo. Vse moraš

pred zagonetno uganko: kako prezimuje močelka? Ta skromna in neznamna živalica zmrzne v močvirjih in enostavno zamre za oči opazovalca. Konec zime čele, ko se led stali, in ko postane površina močvirja spet gibna, se povrne močelki življenje.

Učenjaki na Alaski, ki so se zanimali za podobne primere, so odkrili tudi vrsto rib, ki pozimi zamrznejo in utrpejo, spomladi pa spet oživi. Italijanski znanstveniki so napravili v svojih laboratorijih podoben poskus z nekaterimi drugimi vrstami rib in raziskali način njihovega zimskega »spanja«. Poskus se je posrečil: živalice so v vodi zmrzle in so ostale tudi v ledu pri življenju. Ko se je led stopil, so bile spet žive.

Nedavno so izdelali v Nemčiji tudi film, ki je omogočil opazovanje čudne igre življenja v ledu tudi širšim krogom. Zelo povečani posnetki so pokazali, kako so ribice v akvariju, ki so ga umetno ohlajevale, polagoma utrpnile. Najprej se je zdelo, kakor da bi bile zelo utrjene, potem pa so postale negibne. Tako utrpe ribe je možno pošiljati po svetu, kjer se spet pojavijo na trgu kot živa bitja. Poročilo, ki ga posnemamo po Neues Wiener Tagblatt, pa ne pove, če gre samo za znanstvene poskuse ali pa tudi za transport večjih in užitnih rib.

prilaviti, da ti bo šlo delo od rok, ko bo zemlja godna za obdelovanje.«

Umni vrtnar mi je na to povedal, da je kdaj pa kdaj, ko je bilo toplo, prezračil rastlinjak, ga počel in zalil rastline, ki tam prezimujejo. Tudi na toplo gredo ni pozabil. Popravil je pokrove in okna ter zakrpal odeje. Posebno pozornost je posvetil semenom. Kolikor jih ni pridelal doma, jih je nakupil. »Sedaj je skrajni čas, da si ljudje, ki imajo vrtove, oskrbijo dobra semena. Ni vse dobro, kar kupiš. Semena je treba izbirati in jih preizkušati. To velja tudi za semenski krompir; sedaj je čas, da ga odberesh in da ga neguješ, da ne bo pozneje trud zaman.«

Tudi v sadovnjaku bo treba kaj kmalu začeti z opravki. S katerimi? Kdor ni razredčil drevja pred zimo, in kdor še ni porezal polomljenih in suhih vej, bo moral storiti to še ta mesec. Pozneje bi utegnili drevju škodovati. Sploh je treba sadno drevje očistiti in ga skropiti.

Prijatelja, kateremu daje vrt okrog hiše spridevalo »umnega« vrtnarja in sadjarja sem se vprašal, če bi hotel povedati kaj važnega o februarjskih opravkih za časopis. Ljudem je navadno nerodno, če opazijo, da gre za intervju. Naš »Nekdo« (želel je, naj ga ne bi imenoval po imenu), pa je čisto jasno in kratko povedal naslednje: »Glavno je, da ljudje mislijo na vrt in da pripravijo vse potrebno: semena, gnoj, količe, orodje in podobno. Pri topli gredi se je gotovo kaj pokvarilo in bo treba popraviti. Kdor ni pred zimo obrnil zemlje, bo moral pač to storiti koncem zime. Kdor je ni pognojil, se bo moral zdaj pobrigati za to. In končno, tudi rastlinjak pa drevje potrebuje ta nege. Rokave bo treba zavijati in pričeti.«

Potem eva krenila v rastlinjak in od tam na vrt. Reči moram, da sem opazil v rastlinjaku red in svetlobo, kar vse je človeku v pomos, rastlinam pa v prid. Pod drevjem na vrtu je ležalo nekaj odžganih vej, ki so doslužile. Življenja še ni bilo na vrtu, če izvzamem motovilec, ki ga je že imel na mizi, in teloh, ki je prikukal izpod trohlega listja. Pač, tudi greda rožnatca zelja je spominjala na lansko dobro letino.

Vrt ni samo sezonska zadeva; niti glede dela in opravkov, niti glede veselja, ki ga imaš z njim in niti glede sadov, ki jih daje. Lonci paradiznika in kumar, police z duhtečimi jabolki (in z nekaterimi preostaliimi medenimi hruskami), steklenice ribezlovca, bezgovca in drugih dobrot se me pričale, da ne gre samo za prijetno udejstvovanje in za naravoslovno vzgojo otrok, temveč tudi za srambo, ki odtehta dragocene denarce in ki lajša skrb gospodinji. Koliko prijetnejše ji mora biti zajemati iz lastne zaloge kakor pa stikati po trgu za vsakdanjimi potrebami.

Ce kdajkoli, bo treba v teh časih posvetiti vrtu vso nego in prizadevanje; zaradi veselja, ki ga nudi in zaradi dobrot, ki so tako dragocene!

Novosti Vseučiliške knjižnice:

- Alberti A.: L'Italia e la fine della guerra mondiale. Roma 1929. (II 68.063)
Betti A. & G. B.: Bontano Le acque minerali del Alto Adige. Roma 1941. (II 67.318)
Blanc A. C.: Nuove manifestazioni di arte paleolitica superiore nella Grotta Romanelli. Roma 1930. — (II 68.097)
Calza G.: La necropoli del Porto di Roma nell'Isola sacra. Roma 1940. (II 68.220)
Carte nautiche ed altre pubblicazioni dell'Istituto Nautico della Reale Marina. Genova 1941. (II 68.314)
Ce fastus et sine 1925. (II 67.255)
Cinti D.: Storia delle religioni. Milano 1934—36. — (II 68.222)
Conquista L.: La del Monte Nero. Roma 1921. (67.250)
Damiani E.: Su l'organizzazione e i compiti degli studi slavistici in Italia. Roma 1939. (II 68.292)
Damiani E.: Patria e umanità in Vazov. Roma 1942. (II 68.210 — 12)
De Ruggiero G.: Storia del liberalismo europeo. Bari 1941. (67.174)
Editori e stampatori italiani del quattrocento. Milano 1929. (II 68.315)
Ferrata A.: Le neoplatoniche. Bergamo 1940. (II 67.260)
Franchi de Cavalieri P. & J. Fischer: Cl. Ptolomei geographiae codex Urbinus graecus 82 phototypice depictus. Romae 1932. (II 68.355)
Galassi G.: Roma o Bisanzio. Roma 1929. (II 68.221)
Gamba G.: Bottecelli. Milano 1936. (67.118)
Gastaldi G.: La carta del paese d'abbiani di R. Almagià. Città del Vaticano 1939. (IV 68.344)
Gospodinov A.: Dobruja. Roma 1941. (II 68.210 — 10)
Graziosi P.: Le nostre conoscenze paleontologiche sulla Libia. Tripoli 1939. (II 68.235)
Iscrizioni cretice opera et consilio Fr. Halbherr collectae. Roma 1935 (II 68.234)
Istituti e laboratori scientifici italiani. Roma 1939—41. (67.240)
Istruzioni per le osservazioni meteorologiche. Genova 1938. (67.241)
Jemolo A. C.: Il glanselvino in Italia prima della rivoluzione. Bari 1928. (67.170)
Legislazione, La. fascista. Roma 1929. (II 68.191)
Legislazione, La. sociale in Italia. Roma 1938. (67.653)
Lo Gatto E.: Storia della letteratura russa. Firenze 1942. (67.122)
Medici M.: Le macchine idrauliche. Torino 1934. (II 67.229 — 2)
Moschini V.: La pittura italiana del settecento. Firenze 1931. (II 67.250)
Mussolini B.: Scritti e discorsi. Roma 1941. (II 68.237)
Nietzera A.: Incanto di Lubiana. Trieste 1941. (II 68.237)
Pernier L.: Il palazzo minoleo di Festos. Roma 1935. (II 68.224)
Persico E.: Fondamenti della meccanica atomica. Bologna 1940. (67.239)
Pipla U.: Del fallimento. Torino 1932. (II 68.056)
Quaderno dei calcoli per rette d'altezza. Genova 1939. (II 68.317)
Raccolta di scritti di diritto pubblico in onore di G. Vacchelli. Milano 1938. (II 64.489 — 1158)
Regolamento di procedura per i giudici innanzi alla Corte di conti. Roma 1933. (67.091)
Romagnolo G.: Vedute fondamentali sull'arte logica. Roma 1936. (II 68.132 — VII)
Romano S.: Corso di diritto amministrativo. Padova 1937. (II 68.061)
Rosa L. A.: La tecnica della pittura dai templi preistorici ad oggi. Milano 1937. (II 68.225)
Salmi M.: L'abbazia di Pomposa. Roma 1936. (III 68.340)
S. Ambrogio nel XVI centenario della nascita. Milano 1940. (II 64.483)
Scartacci G.: Biologia Sahariana. Napoli 1940. (II 68.313)
Sinhadi G.: La pittura del trecento. Firenze 1930. (II 67.232)

Razdružbovanje

To je terminus technicus, ki ga rabijo komunisti za razbijanje sedanjega ustroja družbe, kakor ga uporabljata tudi navodilo »o vojaški in tehnični pripravi revolucije v deželah z razvito industrij«, ki ga je izdala slovenska komunistična stranka. Za to besedo se skriva prav za prav velik del komunističnega programa o pripravljalni dobi revolucije. Obsega pa pohumno vsa področja sedanjega socialnega, gospodarskega, kulturnega in verskega ustroja družbe. Razdružbovanje je isto kot rušenje, razbijanje, razkrajanje. Najprej uničiti in razbiti vse, potem na teh razbitinah graditi nova komunistična družba. Naši komunisti so to izrazili v udamem geslu (Matej Bor, Previharimo viharje, 1942):

»Partizan,
ruši! Razdiraj! Hura!«

K pripravi komunistične revolucije spada torej razbitje in razkroj vsega, kar spominja na ustanove sedanje družbe. Razbiti je treba vojaški sistem nekomunističnih držav, razkrojiti kulturno obsestvo, razrušiti in razkrojiti predvsem krščanske pravne temelje, na katerih še vedno sloni sodobna evropska družba.

Razdružbovanje krščanske družbe, ki ga opravljajo komunisti, sliči v mnogem navodilom, ki jih pripisujejo tako imenovanim judovskim sionskim protokolom. Nič presenetljivega ne bi bilo, če bi se prej ali slej odkrilo, da je komunistem prav za prav proizvod »sionske« zarote zoper krščanske narode, toliko je sličnosti med vsebino sionskih protokolov ter med metodami, ki jih uporablja komunistem za razkroj krščanskih temeljev evropske družbe.

To razdružbovanje vrši komunistem z različnimi sredstvi: izmed katerih smo že omenili glavno, namreč penetracijo. Poslužuje se pa tudi najrazličnejših drugih pripomočkov, zlasti kadar je treba izpodbijati moralne temelje družabnega ustroja. Če se omejimo na naše slovenske predvojnne razmere, je takoj razvidno, da se je to razkrajanje vršilo prizgreno in dosledno. Razkrajala se je družina, razkrajala šola, razkrajala in zatrpuljala se je javnost. V smislu komunističnega nauka je namreč z nemoralno preokrajana družba zrelo jabolko za revolucijo, kakor so v smislu sionskih protokolov moralno pokvarjeni krščanski narodi najbolj pripravna snov za judovsko nadvlado. Pri tem razkroju je imel pri nas glavno besedo kulturni boljševizem, ki je razkrajal javno mnenje in javne ustanove. Rečimo: izmed velikih knjižnih zalozb je bilo pet največjih izrazilo v službi boljševizujučega materializma in tudi dejansko pod vodstvom boljševsko usmerjenih literatov. Knjige, ki so jih izdajale te zalozbe, so imele udarno razkrajalen značaj ter ustvarile predvsem v inteligenci in politeligenici dokaj primerna tla za obupni nastop »osvobodilne fronte«. Seveda je poleg teh zalozb delovalo še toliko in toliko priložnostnih literarnih ali na splošno umetniskih ustanov, ki so vse imele ta cilj, da zatrpuljujejo vplivajo na slovensko krščansko občestvo.

A to je le ena poteza z široko razvitega programa razdružbovanja. Človek, ki bi zbral vse gradivo o razkrajanju zlasti moralnih temeljev slovenskega občestva, bi se gotovo znašel pred ogromnim aparatom, ki je sistematično in neodjenljivo pripravljav za razbijanjem tla, na katerih bi komunistem zidal nato lastno družbo. Kajti razvaline vsega dosedanjega so za komunistem bistvene, kakor je zelo nazorno izrazil komunistični pesnik Matej Bor v pesmi »Partizanic« (Previharimo viharje):

Razpnite žez ves svet vešala!
Vaš bog so: rop, požig, umor!
Divjajte, kri je zakrčila!
Glavo je dvignil v nas upor!

Hura! Rdeči pionirja!
V temelje, oboke —
bombe, ekrazit!
Jutri — rdeči inženirji,
skozi slavołoke novi svet gradit!

Naš smeh se razvira v domovih!
S čim prali bomo kri? S krvjo!
Prisluhnite! Pri nas v gozdovih
tesarji novih dni pojo!

Ta pesem, ki jo je skupaj z drugimi enako donečimi verzii izdalo glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet, dovolj zgornovo prikazuje brezobziren namen komunistov: razbiti in razrušiti prav vse! Samo komunistična stranka mora estati disciplinirana in nedotaknjena, kajti ona bo na razvalinah vsega dosedanjega gradila novo, komunistično družbo. Ta del revolucijekega programa mora biti znan vsem, zlasti pa tistim, ki v čudnem nepoznavanju komunizma še vedno pričakujejo od njega nekaj, do česar komunizmu ni nič mar. V komunizmu je res nekaj izrazilo judovskega: razkrojiti, razdružiti temelje, na katerih so krščanski narodi zgradili svojo skupnost, da se nato vpostavi vlada nekoga, ki ga judovstvo imenuje »najvišjega suverena«, komunisti pa ga ime, nujno »diktaturo proletariata«.

»SLOVENE«VA KNJIŽNICA

se naroča, plačuje ali tudi

kupi posamezne knjige

na Vrhniki na Podlipski cesti 9.

Iz gospodarstva

Likvidacija: Vrtnarska dobavna in prodajna zadruga v Ljubljani.

Iz trgovinskega registra. Pri družbi »Intrac«, d. z. o. z. za proizvodnjo in razpečevanje gradbenih potrebščin v Triesteju, podružnica v Ljubljani, je bilo vpisano, da podpisuje centralo samostojno poslovodja D. Hrašovec Celestin, ljubljansko podružnico pa po dva poslovodji, oziroma en poslovodja s prokuristom. — Pri Kisarni Jos. Vodnika dediči je bil izbrisan dosedanjí poslovodja Foerster Vida, vpisana pa Urtnik I. Edo, Machiedo Mirko, s čimer je nastala javna trgovska družba. Obratni predmet odslej: Kisarna, destilacija, trgovina z vinom in vinskiimi izdelki.

Statuto del Patronato nazionale per l'assistenza sociale. Roma 1935. (67.110)
Tavole delle distanze fra porti e ancoraggio del Mar Mediterraneo. Genova 1940. (II 67.256)
Tenani M.: Istruzioni per le determinazioni di latitudine e di tempi con lo strumento universale. Genova 1928. (II 67.268)
Travaux. Les, publiccs exécutés pendant les dix premières années du régime fasciste. Novara 1934. (III 68.321)
Triconi F.: Funzioni ellittiche. Bologna 1937. (67.234)
Turchi N.: La religione di Roma antica. Bologna 1939. (II 67.238 — 18)
Valerio L.: 300 giochi di scienza dilettevole. Milano 1938. (67.196)

Partizanski napad na Žažar nad Vrhniko propadel

Pred napadom na naše stražarje v Žažarju so komunisti dvakrat šli mimo vasi in v turek, 19. jan. tudi na domu iskali pov. naše posadke. Uvod za napad na našo posadko pa je napravil zlogl. razbojnik C. Logar, ki je 28. jan. na vaškem mitingu na Vrzdencu med drugim tudi izjavil, da bodo prišli komunisti v kratkem v Žažar pit in se tudi okodovat za tisto koruzo, ki so jo žažarski možje in fantje zaplenili v žažarskih gozdovih. V zadnjih dneh se je pa po Horjulu šušljalo, da se spet »en hudči kuha«. Po peti zadnji vesti je sledil napad na žažarsko samooobrambno posadko 20. januarja ob 11 zvečer.

Napad pa se je razvijal takole: Malo pred enajsto ponoči je prišlo pred vas kakih 150 komunistov. Najprej so obkolili vas in na treh mestih postavili strojnice, nato so začeli natihem prodirati v vas. Naš stražar je takoj opazil, da je nekdo v vaški kapelici ugasnil električno luč, zato je takoj poklical dežurnega in oddal proti kapelici strel, nakar se je usula od partizanov ploha strelv na obe utrjeni postojanki. Naše možje n fantje so bili na mah na nogah in odgovorili s strelji. Komunisti, ki so posebno v začetku z vso močjo streljali, so pričeli vpiti naši posadki: »Žažarčani in Podlipci, vdaite se, saj vidite, da ste vsi izgubljeni! Garantiramo, da se vam ne bo nič hudega pripetilo!« Bolj od daleč pa se je čul tudi komunistični ženski glascek: »Tovariši, podajte se! V odgovor je naša posadka začela na vso moč streljati in že se je zaslislal na strani komunistov obupen klic: »Ranjen sem!« Da bi udušili vpitje ranjenega partizana, so v smislu komunistične taktike pričela komunistične ženske s huronskimi vpitjem in prepevanjem komunističnih pesmi.

Da so imeli partizani trden sklep, uničiti posadko, se je videlo tudi iz tega, ker so s kratkimi presledki streljali od enajstih zvečer pa do petih zjutraj, ko je padel zadnji strel, pa tudi iz tega, ker so hoteli v hiše steklenice, napolnjene z bencinom, metati zažgati obe utrjeni hiši.

Ta komunistični napad nas je dodobra poučil, kakšno »osvobojenje« prinaša komunistem našemu narodu; poučil nas je pa tudi, kakšna morala že vlada v teh iz naroda izkoreninjenih ljudeh. Ko je namreč partizanski poveljnik vpil Žažarčanom in Podlipcem, naj se predajo, se je oglašil na drugi strani iz komunističnih vrst glas fanta, ki je še spregledal in zaklical našim: »Fantje, le streljajte, vi ste pošteni ljudje, mi smo pa barabe.« Za te besede imamo priče.

Uspeh: partizani so imeli nekaj ranjenih, našemu se ni nič zgodilo, niti enemu. Partizani so se zjutraj umaknili.

Lepo, plemenito, sončno branje

je v knjigi Selme Lagerlöf

»Dekle z Močevja«

Knjigo dobite v vseh knjigarnah

in trafikah.

Drobne novice

Koledar

Torek, 9. februarja: Ciril Aleksandrijski, škof in cerkveni učenik; Apolonija, devica in muč.

Sreda, 10. februarja: Sholastika, devica; Sotera, devica in mučenica; Silvan, škof; Viljem, spoznavalec.

Novi grobovi

† Franc Rugelj, 6. februarja je umrl orožniški narednik-vodnik g. Franc Rugelj. Pokopali so ga v ponedeljek ob 11 dop. Sv. maša zadušnica bo 9. t. m. ob pol 8 v cerkvi sv. Petra. Naj mu sveti večna Luč, vsem svojem naše iskreno sožalje!

G. Apoloniji Battelino ob 75 letnici

Kogar bodisi uradni ali zgolj prijateljski posli zavedajo na prijetno Battelinovo domovanje v Kotnikovi ulici, se bo srečal v ljubeznivo Battelinovo mamico, ki z naravnost mladeniško gibčnostjo in vedrostjo uravnava domača gospodarska vprašanja. Nihče bi ne prisodil, da je danes dosegla 75. leto. Rojena 9. februarja 1868 v lepi in štemani župniji Devici Mariji v Polju je ohranila ono pokončno samozavest slovenske matere, ki ji je pomenilo življenje zgolj le delo. Bila je trdna opora pred 20 leti umrlemu možu Dominiku pri vzgoji sedmih otrok in snovanju danes zelo poznane podjetja. Življenje je ni prav nič uklonilo: ostala je trdna, vedra in zmeraj enako delavna. Večer življenja ji poteka pri sinu Vinku in krogu ljubljenskih vnučkov Miške, Metke in Janezke, ki so ji pač najbolj pri sreju. Toda tudi tu ne miruje. Neutrudno skrbi za telesni blagor vse družinice, ko leto za letom vzreja za naš čas tako važna »bitja«, tako kot so znale le naše nekdanje kranjske korenine. Vsi njeni številni prijatelji in znanci se je danes hvaležno spominjajo in so edini v želji: Bog ohrani Battelinovo mamico do skrajnih mej!

★

— Črna sv. maša za pokojnega Ivana Avguštna, gostilničarja v Radovljici, umrlega v preteklem mesecu na Gorenjskem, bo v stolnici v sredo, 10. februarja ob pol 8.

— Ob obletnici smrti rajnega dr. Jana Šterbaha — Böhma — bo zadušnica v cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oltarju Marije Pomagaj v torek 11. t. m. ob 7.30.

— Mrki v februarju. Letošnji februar ima kar dva mrka. 3. februarja je bil popoln sončni mrk, ki pa za nas ni bil zanimiv, saj je bil viden le na ozkem pasu od Aljaske čez severno Japonsko v vzhodno Sibirijo. 20. februarja pa bomo doživeli lunin mrk. Tedaj bo polna luna prešla v senčni stožec zemlje. Pri tem pa luna ne bo vsa zatemnena, ampak le dobre tri četrtine. V naših krajih bo ta mrk na žalost ob nekoliko nerodnem času, saj pač nihče ni rad pripravljen čakati do petih zjutraj na mrk ali pa navijati budilko samo zato, da bi pravčasno lahko videl lunin mrk. Luna bo stopila v jedro zemeljske sence 20. februarja ob 5.30, nato bo mrk rastele in bo dosegel svoj višek ob 6.58, le nekaj minut prej preden bo luna zašla za obzorjem. V letošnjem letu bosta še dva mrka in sicer 1. julija sončni, takojmenovani obročasti mrk. Tega bo videl le malo, saj bo viden le na Tiham morju nekje med Avstralijo in Antarktido. 14 dni kasneje bo pa zopet delen lunin mrk, ki bo pri nas dobro viden ob začetku noči.

— Po suhem mrazu nov sneg. Dobre 4 dni po svečnici je še vladal zmeren, suh mraz. Stari sneg pa je popolnoma skopel. V nedeljo je bilo zelo oblačno. Vse je kazalo, da se bo vreme hitro prebrnilo. Že v prvih nočnih urah je začelo snežiti. Močno je snežilo celo noč tako, da smo dobili novega snega do 10 cm. Sneg je prav južen, težak. V soboto je bilo za nekaj stopinj hladneje, kakor so bili popoldnevi dnevi. Najvišja dnevna temperatura je bila +3.8. V nedeljo zjutraj je znašal minimum —1.4, toda v ponedeljek zjutraj se je jutranja temperatura spet dvignila nad ledišče. Minimum je znašal v ponedeljek +0.3. V nedeljo maksimum +4. Barometer je v ponedeljek zjutraj padel od sobotnega visokega stanja 774 na 764 mm.

— Pozivamo vse rejce koz, ovac, prašičev, kuncev, perutnine itd., kateri dosedaj niso prejeli krmil za živali pri »Malem gospodarju«, Gallusovo nabrežje 33, da se prijavijo ob določenih dneh v zgoraj omenjeni pisarni zaradi popisa živali in prejemanja krmil. Pisarna sprejema prijave samo dopoldne in sicer: 15. II. črke A do G, 16. II. črke H do L, 17. II. črke M do R, 18. II. črke S do T, 19. II. zamudniki.

— Instrukcije in priprava za privatne izpite. Novi (Turjaški) trg 5-III. Staršem dijakov srednjih šol sporočamo, da nudijo diplomirani filozofi uspešno pripravo za šolo vsak dan dopoldne od 8—11, popoldne od 15—18. Enako pripravljajo za privatne izpite čez dva razreda temeljito po programu za zmeren honorar. Razlaga, vaje, iz-

praševanje, informacije na šolah. Prijave na gornji naslov od 8—11 in od 15—18.

— Razne nesreče na deželi. 73-letni posestnik France Serjak na Pijavi gorici je padel v kuhinji in si zlomil levo nogo. — 38-letna posestnica žena Alojzija Lavričeva v Loškem potoku je padla v skledju na pod in si zlomila hrbtenico. Prepeljana je bila v ljubljansko bolnišnico.

— Tekme za 15 knjižnih nagrad, ki jih je za leto 1943 razpisalo založništvo »Družinske prakice«, se lahko udeležijo vsak s poljubnim število izrežanih kuponov. Pogoji le, da so priložni ali nalepljeni rešitvi besedne uganke. Za tekmo potrebni izvodji so do konca februarja še doba v knjigarnah in trgovinah. Zaloga pa utegne prav

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Osebnost. Na Marijin praznik, na svečnico, 2. februarja, je v tukajšnji jezuitski kapeli slovesno položil večne redovne obljube g. pater Janez Evangelist Jauh D. J. Svečani obred je vodil superior ljubljanskega jezuitskega kolegija p. Lederhas. Pri slovesnem sv. opravilu je prepeval mladinski zbor dijaške Marijine družbe. Vodopivčeve in Sattnerjeve samospeve je dovršeno zapel tenorist g. profesor Joško Bratuž. Kot gostje so prisostvovali izredni slavnosti razen sorodnikov tudi številni sorodniki patrov Vrtočca, Buditine, Fr. Lisjaka in Rojca.

Nalivi na Montespinu. Nad Gorizijo ter pokrajino se je utrgal oblak. Lilo je kakor iz škafa. Vmes je padala toča. Vode so narasle zaradi neprekinjenih nalivov. Posledice nalivov so posebno čutili pri Montespinu, kjer so bili zaradi tega precej občutno poškodovani stroji obrata inž. Josipa Bidotinija.

Starček padel z mostu 15 m globoko in bil pri priči mrtev. Usodna smrtna nesreča se je pripetila na mostu S. Chiara v Goriziji. Mimoidoši so opazili spodaj v Cornu negibno ležečega moškega. Reševalci so prihiteli na pomoč neznanemu starčku, ki je ležal mrtev v Cornu. Po raznih okoliščinah je soditi, da je nesrečni starček, čigar identitete še niso mogli ugotoviti, v nočni uri stopil preveč čez rob ograje. Omahnil je v globino 15 m in oblezel s počeno lobanjo. Bil je po zdravniškovi izpovedbi pri priči mrtev.

Z Gorenjskega

O ureditvi kmetij je v »Karawanken Bote« napisal poučen članek deželni kmetijski vodja Reinhold Huber. V članku navaja, da je bil nemški narod do te vojne brez prostora, saj je na enem kvadratnem kilometru živelo 136 ljudi. Zaradi pomanjkanja prostora je nemški narod postal meščanski narod in je zato tudi padla njegova biološka moč. Führer je odločil, da se mora zopet ustanoviti nemška kmečka država in njegova oborožena sila je dela zemljo, ki jo je sedaj treba naseliti s kmeti. Pregled kmetij na Koroskem kaže, da ima 14.248 kmetij komaj povprečno površino 5 ha. Dobre družine na tako majhnih kmetijah komaj izhajajo in bomo žive, medtem ko milijoni hektarjev najboljših črne zemlje na vzhodu čakajo na nemško naselitev. S propagando bo treba sedaj usvariti tudi na Koroskem prostovoljno in razumno ureditev sedanjih kmetij. Pridobiti bo treba kmečke ljudi tudi za veliko nalogo naselitve zavzetih ozemelj. V zameno bodo morali oddati svojo dosedanja malo bajto v stari domovini. Pogosto se bo zgodilo, da bo poleg te bajte mala kmetija, ki bo imela veliko družino. Te družine bo pridruženo posestvo v bajto vred in bo tako ustvarjena nova dovolj velika dedna domacija. Obem kmečkim družinam bi bila tako zajamčena lepša bodočnost. Iz dveh bornih posestev bi dobili dve dobri dedni kmetiji, eno na Koroskem, drugo v naseljenem ozemlju. Drugi primer bi bil na primer tale. Na neki domaciji živita stara zakonca brez otrok. Razumljivo je, da za nju z največjimi napori ne bomo iskali dedičev. Najprej bo treba pogledati če v bližini te kmetije ni kak kajzar z močno družino. Če bo tako, se bo odkupila kmetija starih zakoncev in združila s kajzarjo, ki ima krepko družino. Izkupilec za kmetijo bo seveda prišel v dobro dedičev zakoncev, če so ti dediči tudi kmetovalci, bo izkupilec porabljen za to, da se tudi njim omogoči naselitev na kmetiji v naseljenem prostoru. — Marekate- ra kmetija ima sicer zadosti plodne zemlje, toda posamezne njene parcele so tako raztresene, da se z vožnjami izgubi vse preveč časa. Te nepotrebne izgube bodo odstranjene z razumno zložitvijo. V splošnem bo oblast skrbela, da bo vsaka kmetija imela na Koroskem tudi potrebne gozdove in pašnike, ker sta gozd in pašnik posebno za gorenjskega kmeta bistvena sestavna dela kmetije. Samo ti primeri kažejo različne možnosti za ureditev kmetij. Seveda je treba načelno upoštevati, da je vse te ukrepe mogoče izvesti po prostovoljnem pristanku prizadetih. Zato bo naloga oblasti in vseh drugih vzgojnih činiteljev, da pouče kmečki stan in ga usmerijo v naloge bodočnosti. Saj je vendar lahko slehernemu jasno, da bo veliko batarjev in revnih

kmalu poiti, ker so odjemalci ravno sedaj zelo oglašajo.

— V najnovejši knjižnici »Satane« nam znani pisatelj teh cenjenih, lepih brošur dr. Knific predstavi kralja teme in njegovo delo. Knjižnica bo za marsikoga pravo odkritje. Cena 1 lira. Naročnina knjižice 12 lir. — Naročite se na »Knjižnice« in župnih uradih, pri samostanskih vratarjih, v Mladinski založbi (Stari trg 30) in v upravi na Rakovniku.

Iz Novega mesta

Naročnike »Slovenca«, »Slovenskega domac«, »Domoljubca«, »Bogoljubca« in »Slovenčeve knjižnice« iz okolice Novega mesta vljudno opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za naše liste v novomeški podružnici »Slovenca«. Istotam se sprejemajo za zgoraj imenovane časopise novi naročniki. Knjige »Slovenčeve knjižnice« dobite po nizki ceni z lepo vsebino v vaše razvedrilo.

posestnikov, ki bodo radi in veseli prevzeli lepe kmetije v naseljenem ozemlju. Nepotrebno se pomisleki glede naseljevanja na vzhodu. Saj so širna ozemlja na vzhodu starega rajha prav takšnega značaja kot ozemlja zavezeta vzhoda. Tem novim ozemljem bo treba vtisniti le pečat ljudstva, ki ga bo obdelovalo. Koroska je prav tista pokrajina države, ki ima največ rojstev in je kmečko usmerjena. Zato bo v naseljenem vprašanju novih pridobitvenih ozemelj imela prav posebno nalogo. Seveda so pa Korosci zelo močno vkoreninjeni v svoji domaći zemlji, vendar pa si je lahko zamisliti, da bi na vzhodu nastala neke vrste nova Koroska, če bo le naseljevanje pravilno opravljeno. Naseljevanje ne bo izpeljano kar tjavendan, ampak bodo naselenci iz iste vasi zopet naseljeni skupaj v neposredni bližini, tako da bodo prinesli s seboj iz svoje domovine s seboj. V večjem obsegu bo to veljalo tudi za cele doline. Tako bodo tudi v novem ozemlju prišli skupaj ljudje, ki so bili že v domovini kakor koli med seboj povezani. Cilj vsega tega dela je namreč, da dobi vsakdo, ki je vreden kmet, dostojno domaćijo in da se s tem pomaga gospodarskemu napredku in napredku zdravega kmetijstva, ki je osnova naroda.

S Spodnjega Stajerskega

Stanje živinoreje na Stajerskem. V decembru je bilo na Stajerskem izvedeno štetje živine in je bilo tako omogočena primerja, kako je odzvala živinoreja na Stajerskem lani v primeri z letom 1941. Po statistiki se je število konj v zadnjem letu zmanjšalo le za 3,2%, kar je glede na tekoče potrebe oborožene sile zelo malo. Število konj, starih 1—3 leta, je naraslo od 5 do 10%. Število glav goveje živine je v celoti naraslo za 1091. Dalje je videti, da so se kmetije po velikem številu odločili, da bodo redili čim več krav mlekaric in čim manj volov. Zato je število volov v celoti padlo za 7000, število krav in telic pa je naraslo za 10.000. Svinjereja se je prihodila krmil, ki se je deloma spreminila zaradi visokih oddaj krompirja in koruze.

Prijavi tujcev na Spodnjem Stajerskem. Policijski ravnatelj v Mariboru je odredil, da se morajo v vsej Spodnji Stajerski do 20. februarja prijaviti vsi tujci, stari nad 15 let. Javiti se morajo osebno na pristojnih policijskih postajah in če bo potrebno, morajo vložiti prošnjo, da se jim dovoli bivanje. Tako se mora prijaviti vsakdo, ki nima nemškega državljanstva, torej tuji državljani, dalje vsi, ki jim je podeljenočasno državljanstvo, kakor tudi tisti, ki so bili sprejeti samo v varstvo nemške države. Dalje velja prijavljanje za vse, katerih državljanstvo ni točno ugotovljeno in za vse tiste, ki nimajo nobenega državljanstva. Prijaviti se morajo dalje tudi nemški državljani, stari nad 15 let, ki imajo poleg nemškega državljanstva še kako drugo državljanstvo. V vseh teh primerih morajo mladino in otroke prijaviti etarši.

Tečaji za sadne čuvaje. Stajerski deželni raziskovalni urad za sadjarstvo, vrtnarstvo in izkoriščanje sadja bo priredil tečaj za izolanje sadnih čuvajev. Tečaj bo razdeljen v tri dele in sicer: od 8. marca do 3. aprila, od 12. julija do 24. julija in od 20. septembra do 16. oktobra. Tečaja se lahko udeležijo kmetovalci od 18. do 45. leta starosti. Absolventi kmetijskih šol in vojni invalidi, ki pa morajo biti telesno sposobni, imajo prednost. Tečajniki bodo imeli brezplačno stanovanje in hrano in bodo dobili povrnilne potne stroške. Tečaj bo na gradu Dvor pri Radečah ob Savi.

V Ponikvi je bil nedavno pester večer, na katerem so zbirali prispevke za zimsko pomoč. Prireditelj je obiskalo okoli 200 ljudi. Za spored in dobro voljo je skrbel godbeni trio. Nabrana je bila čedna vsota 2259 mark.

Štirje novi otroški vrtci v ptujskem okrožju. Ptujsko okrožje je dobilo štiri nove otroške vrtce, tako da jih ima zdaj 25. Novi otroški vrtci so bili ustanovljeni v Juršincih, pri Sv. Trojici v Slov. goricah, na Polensaku in pri Sv. Urbanu pri Ptujju.

Voditeljsko zborovanje v Brežicah. Pred dnevi je bilo v Brežicah mesečno zborovanje strankinih voditeljev. Na sestanku je govorila gdč. Fischerjeva o poklicnih možnostih mladine.

Iz Hrvaške

Italijanska nagrada hrvatskim železničarjem. 29. januarja so bile izročene v prostorih italijanske vojaške delegacije v Zagrebu po naročilu italijanskega generala Ekske. Roatte nagrade hrvatskim železničarjem, ki so se odlikovali v požrtvovalnem delu na področju, kjer je Ekske. Roatta poveljnik italijanskih obojenih sil. Med železničarje je bilo razdeljenih 1.300.000 kun, sicer ena nagrada v znesku 21.000 kun, dve po 10.000, 176 po 5000, ena za 400, dve po 2500 in 200 po 2000 kun.

Hrvatski letalci na vzhodnem bojišču. Poveljstvo hrvatskega letalstva poroča, da so si priborili hrvatski letalci na vzhodnem bojišču 164 priznanih zmag v zraku. Poletov imajo za seboj 5698, od teh 2460 nad sovražnikovim ozemljem.

Člani hrvatske opere na gostovanju v Bukarešti. Zaradi poglabitve kulturnih stikov med Romunijo in NDH je na povabilo romunske kraljevske opere odpotovala na gostovanje v Bukarešto skupina članov hrvatske državne opere. V Bukarešto so odpotovali sledeči prvaki zagrebške opere: Vilma Nižinić, Mila Kogej, Josip Gostić in Rudolf Zupan.

Upokoje vseučiliških profesorjev v Zagrebu. S Poglavnikovo odredbo so upokojeni s pravico do pokojnine, katere jim pripada po službenih letih, sledeči redni profesorji na zagrebškem vseučilišču: Na modroslovni fakulteti: dr. Albert Bazala, dr. Artur Schneider in dr. Ladislav Stjepanek. Na medicinski fakulteti: dr. Albert Botteri in dr. Ivan Botteri. Na pravni fakulteti: dr. Mladen Pliverić in dr. Daniel Riessner. Na tehnični fakulteti: ing. Ivan Horvat, ing. Valerijan Riessner, Juraj Božičević, ing. Milan Calagović ter ing. Edo Sen.

Smrt sina Uzeir age Hadžihasanovića. Dne 20. januarja je umrl v Sarajevu v 33. letu starosti Mehmed Hadžihasanović, sin znanega sarajevskega muslimanskega veljaka Uzeir age Hadžihasanovića. Pokojni Mehmed Hadžihasanović je bil do smrti pok. dr. Spahe njegov osebni tajnik.

Pošte, radio in železnice v NDH. Statistični urad glavnega ustaškega poveljstva je objavil podatke o stanju pošt, radijskih naročnikov in železnice na področju NDH. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da je danes v NDH 872 pošt, 604 telefonskih in 466 brezžičnih uradov ter 13 telefonsko-brezžičnih ustanov. Vseh radijskih naročnikov je trenutno na Hrvatskem 52.118. Na posamezno pošto na področju NDH odpade 7600 prebivalcev, na 1 radijski aparat pa 128. Po istih podatkih obstoja sedaj v NDH 26 odsekov za vzdrževanje železniških prog. Štirje uradi za razdeljevanje železniških vagonov, 17 železniških kurilnic, 28 kurilniških izpostav, tri zbirališča gradiva in 6 železniških delavnic.

Vojaška in vojna zgodovina Hrvatske. V marcu izide v Zagrebu knjiga »Vojaška in vojna zgodovina Hrvatske«. Napisal je vojaški strokovnjak »Hrvatskega Naroda« dr. Slavko Pavičić. To bo prvo v hrvatsini pisano delo, obsegajoče vsa razdobja hrvatske vojaške in vojne preteklosti od časov hrvatskih vladarjev do prve svetovne vojne.

Pridelovanje soje na Hrvatskem. Na Hrvatskem je zdaj zasejanega 6 sojo 12.600 oraloj polja. Pridelke soje je znašal doslej 6 do 12 metrskih stotov na oral.

Iz Srbije

Proglas nemškega vojaškega poveljnika v Srbiji. Topniški general Bader, nemški vojaški poveljnik za sedeno srbsko področje, je 20. januarja t. l. izdal proglas na srbsko ljudstvo, s katerim ga poziva na red in mir. V proglasu nadalje nastopa proti vsem motilec notranjega reda in proti vsem tistim, ki bi hoteli rušiti Nedičovo vladu. Vsi ti bodo po napovedi generala Baderja odgovarjali za svoje prestopke po določilih nemških vojaških zakonov, ker je bilo vojno stanje med Nemčijo in bivšo Jugoslavijo zaključeno dne 17. aprila 1941 s podpisom pogodbe o premirju.

Podpora za otroke in ostale potrebne v Valjevu. V Valjevu živi že dlje časa močna otroška kolonija, katere se je za praznike spomnila tudi srbska vlada ter je za potrebne otroke in njihove starše odobrila podporo 300.000 dinarjev.

Božičnica v Valjevu. Za božič so katoličani v Valjevu priredili božičnico, ki je v vsakem oziru uspešna. Pripravljen je bila zelo skrbno ter je bilo zanj v vseh krogih in slojih veliko zanimanje. Na prireditve so prišli tudi zastopniki srbskih oblasti z okroglim načelnikom Lukičem in valjevskim županom Lukovičem na čelu. Akademijo je začel s pozdravnim nagovorom vodja kolonije Cvetko Kristan, nakar so se vrstili nastopi moškega peškega zbora, otroškega govornilnega zbora, recitacije, deklaracije in solospeli. Po končani prireditvi so med potrebne otroke in njihove starše razdelili 90 paketov s suhiimi slivami, jabolkami, sladkarijami, mezo in pecivom. Vso prireditelj je prevevala topla in prisrčna domačnost ter pravo božično razpoloženje.

Delovanje nemškega strokovnjaka v Belgradu. V veliki dvorani Kolarčeve ljudske univerze v Belgradu je imel prejšnje dni zanimivo predavanje nemški tehnični strokovnjak, vojaški upravni svetnik pros. Feodisch. Zbranemu poslušalstvu je govoril o potrebi in možnosti pogona raznih strojev z domačim pogonskim sredstvom.

Drobna ljubljanska kronika

Deltitev danskega semenskega krom-dvorani. Začetek točno ob pol 7. Vstopnice prila. Ljubljanski interesi, za danski semenski krompir, ki so se prijavili že jeseni, naj pridejo po nakaznice do 10. februarja v sobo št. 35 v II. nadstropju mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici št. 7. Po tem terminu zapadejo vse že nasitane nakaznice. Zamudniki, ki se za semenski krompir niso prijavili že jeseni ter so lastniki zemlje ali jo imajo v najemu, naj pridejo s posestnim listom ali tej listini podobnim dokumentom in osebno izkaznico na mestni gospodarski urad v četrti št. 11. t. m. od 9 do 12, da se tam prijavijo. Zamudniki z začetnimi krkami primikov A do J bodo nakaznice na mestnem gospodarskem uradu v soboto 13. t. m. od 8 do 13, od črke K do Z pa v torek 16. februarja od 8 do 12. S temi nakaznicami pa dobe takoj po prevzemu nakaznice krompir pri tvrdki Sever & Comp. na Cesti Arlele Rea št. 5, torej na nekdanji Gosposvetski cesti vsak delavnik od 10 do 12 in 16 do 18 do 20. februarja, ko bo razdeljevanje semenskega krompirja zaključeno.

Klavirski koncert, ki ga bo izvajala pianistka, ga Emilija Dernovšek, v petek, dne 12. t. m. bo imel naslednji spored: 1. Martucci: Tarantella, op. 44, št. 63. 2. Suki: Op. 10, pet slik: Legend, Capriccio, Boz. 3. Paganini: Fomladanska idila: 3. manca. 4. Bagatela: Fantasia baetica: 4. Chopin: Op. 25 Improvitu v Fis-dur in op. 69 št. 2. Valček v h-molu: 5. Liszt: Po branju Danteja. Gospa Dernovškova je izvrstna pianistka, njen spored je zelo pester, saj prinaša dela najrazličnejših avtorjev, ki uživajo prvi sloves v glasbenem svetu. Na koncert opozarjamo, vršil se bo v mali filharmonični

let. vdova delavca. Pokopalska ulica 26; Nehtigal Marija, 57 let, kuharica, Japljeva ulica 2; Kaplan Ivana roj. Debeve, 59 let, vdova čevljarja, Vidovdanska c. 9; Verbič Franc, 75 let, nadučitelj v p., Vidovdanska cesta 9; Erker Pavla, 43 let, hči učitelja, Vidovdanska cesta 9; Piber Franc, 35 let, uradnik Vasoškega komisariata, Dolenjska ul. 8; Sever Ivana, 41 let, hči učitelja, Budjana vna 18. Videm-Dobropolje; Stibernik Marija, 15 dni; Stranska vas 5, pri Grosupljem; Lampert Amalija roj. Zvoček, 31 let, Dragomer 13, pri Ljubljani; Jannik Franciska, 41 let, žena trg. služtelja, Levičnikova ul. 26; Jenko Ivana roj. Sitar, 56 let, žena poselnika, Vodnikova c. 52; Zidan Pavel, 3 tedne, Galjeva 154; Grad Josipina, 84 let, zasebnica, Stokice 40; Tomazin Marija roj. Dolinšek, 85 let, žena vpk. orožnika, Ravdkova ulica 11; Jazbinšek Ivana rojena Rapotec, 70 let; vdova žel. sprevodnika, Verovškova ulica 13; Rotar Marija, 50 let, zasebnica, Glavarjeva ulica 13; Merhar Franc, 72 let, ob. revet, Travnik 18, ob. Loški potok pri Kočevju.

česti nasproti Rakovniku. Bil je za reveže dobrobršen in postržljiv možster. V nedeljo je imel opravka pri veliki peči. Postalo mu je slabo. Poklicni so reševalni avto, da bi Megušarja prepeljali v bolnišnico. Med prevozom je umrl. — Ana Seligo, 72 letna zasebnica v Ljubljani je padla na cesti in si zlomila levo roko v ramli. — Janez Mišer, 30 letni železničar-kilavničar, v sobi 2, je pri krožni žagi obrezal prste desne roke. — Ana Toničeva, 60 letna tovarniška delavka se je hudo poškodovala na desni roki. — Anton Hren, 68 letni kovač je bil po naključju udarjen na glavo in hudo poškodovan.

Rdeči križ sporoča

V polzvedovalnem oddelku I.R.K. Via Arlella Rea 2-III. Gosposvetska c. 25, soba 3, naj se javijo med uradnimi urami od 8 do 12 naslednji: Cerne Andrejka, Intihar Alojz, Intihar Josipina (svojci), prof. Kerne Eleonora, Mišer Bor, Pogačnik Mira, Marija Runger roj. Braduša (svojci), Vrsič Justina, Zuman-Logar Zofija, Istotam, v sobi 2, naj se javi Rasmud Notar. — Istotam, v sobi 1, naj se javijo odposiljatelji paketov za naslednje interniranec: Željnik Adolf, Svajgar Ana, Zupančič (Arbe), Skofje Stanklav, Gregorčič Anton (Padova), Čarman Peter (Arbe), Jandar Franciska (Arbe).

Gledališče

OPERA. Torek, 9. februarja: Zaprt. — Sreda, 10. februarja ob 17: »Sevillski brivci«. Gostuje baritonist Taddel Izven. Giuseppe Taddel, član rimske Kraljeve opere kot gost v »Sevillskem brivcu«. Ta teden, v sredo 10. t. m. bo po Taddel nastopila partija v Rossinijevi operi »Sevillski brivci«. Obiskovalci, ki ga želijo priložnost slišati na enem ali drugem ljub-

ljanskem koncertu, kjer je sodeloval, si je skupno s kritiko, ki ustvarila najuglednejšo sodbo o njegovih visokih umetniških kvalitetah, ki so mu ustvarile na rimski Kraljevi Operi mesto med prvimi italijanskimi umetniki. Ostala zasedba opere bo običajna. — Dirigent: D. Zebro.

DRAMA. Torek, 9. februarja ob 17.30: »Ples v Trnovcu«. Red. Torek. — Sreda, 10. februarja ob 17.30: »Deseti brate«. Red. Sreda. — Četrtek, 11. februarja ob 17.30: »Mirandolina«. Premiera. Red. Premierski.

Naznanila

RADIO. Torek, 9. februarja, 8. Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Lahka glasba — 13. Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.10 Poročila v italijanski — 13.10 Poročila v italijanski — 13.10 Poročila v italijanski — 13.12 Orkester, vodi dirigent Zeme — 14. Poročila v italijanski — 14.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Simfonična glasba — 15. Poročila v slovenski — 17. Napoved časa — Poročila v italijanski — 17.10 Pet minut gospoda X. — 17.15 Koncert Klasičnega tria — 17.20 Orkester, vodi dirigent Angelo — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Operna glasba — 20. Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Kometar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Izbor napevov iz opere »Calandrino«, ki jo je napisal Alfred Cusela — Orkester vodi dirigent Galilino — 21.15 Orkester, vodi dirigent Angelo — 22. Zanimivosti v slovenski — 22.10 Koncert pianistke Lile de Barbaeris — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnar: mr. Sušnik, Marjan in 3; mr. Den-Klanjsek, Gosposvetska cesta 4 in mr. Bohinec dek., Cesta 29. oktobra 31.

Najdišča in pomen dragocenega volframa

V severnozahodnem kotu Španije je videti pokrajina jako enolična, prav tako onstran meje Portugalske. Na obeh straneh se raztezajo gorovja in gričevja brez dreveja in grmičja. Vas na nizkem pobočju je živila — kot vse druge naselbine v okolišju — jako bomo življenje od skopih njiv in slabih travnikov. A dandanes je dober del moških in žensk iz te vasi zaposlenih v volframovem rudniku, kjer imajo stalen in dober zaslužek. Rudnik je blizu portugalske meje. Velika baraka, kjer so stroji za razdrobljenje in izplakovanje rude, dalje poslopje za motorje, delavnica, skladišče in dve stanovanjski hiši — to je vse, kar je vidno pri tem rudniku. Na pobočju vodi poševen rov v zemljo, ki se razdeli na več potranskih jaskov. Tu je volfram pomešan s precej krhkim kamenjem in s pretjo. Časih pa delavci naletijo tudi na plasti kremenjaka, ki vsebujejo bogate žile te rudnine. V razdrobljenih in izplakovalnih napravah pa zdaj ne obdelavajo samo rudo, ki jo spravljajo iz rogov, marveč preiščejo še enkrat tudi vso primečano zemljo, česar prej niso storili. Ko nato izrogo rudnino, ki je videti kot črn, droban pesek, nastane zmes, ki vsebuje kakih 56 odstotkov volframa. V tej obliki pride tudi v trgovino.

Ze več desetletij je znano, da so najdišča te dragocene kovine v pokrajinah vzdolž španske in portugalske severne meje. Ze dokler so rudnino obdelavali le kot »stungstenc« za proizvodnjo kovinastih nitk v električnih žarnicah, so donosali tozadevni rudniki obilo dobička. Toda največje povpraševanje po tej rudnini je prišlo šele v prvi svetovni vojni, ko so jo v večjih množinah iskali za predelovanje in utrjevanje jekla. To zanimanje se je spet malo poleglo, ko so dobili tozadevna najdišča na Kitajskem, v Birmi in na Malajskih otokih. A čim je izbruhnila sedanja vojna, je proizvodnja na Pirenejskem polotoku spet izredno oživela. Predvsem so se kot odjemalci oglasili angleški prekopčevalci in agentje. Spočetka jim je bilo le do tega, da bi državam Osi otežkočili nabavo te rudnine. Kasneje, ko je Anglija prišla ob svoje posesti na Daljnem Vzhodu, pa se je Anglija na vse kriplice potrudila za volfram v svojo korist. Naglice za nakup volframa so se nalezli tudi Španci v obmejnih rudnatih pokrajinah. V prvih desetletjih do leta 1939. je bilo izdanih le 40 koncesij za proizvodnjo volframa, a v poslednjih štirih letih jih je nastalo že več kot sto. Da bi si zavarovali koncesije, so začeli iskati rudo po njivah, obronkih in soteskah v severnozahodnem delu Španije. Kmetje so sanjali o bogastvu. Cestni delavci, obmejni stražniki in marsikak uradnik so nosili v žepih polno kamenja, da bi ga dali preiskati in bi si potem zagotovili najdišča. Ljudje dvomljivega porekla, ki jih je gnal za to kovino pohlep po denarju in so jih ščuvali tudi angleški agentje, so se pojavili po vseh teh pokrajinah. Povsod so nabirali rudnino in jo tihotapili čez portugalsko mejo ali pa izvažali v ribiških čolnih angleških agentom. Ti so vse to blago dobro plačevali, mnogo več, kot so bile tržne cene za volfram. Pripetilo se je, da je dobil tihotapec komaj za pest debel kamen več, kakor pa če bi bil deset dni robotal v rudniku. Na ta način se je dalo več rudarjev zapeljati, da so kradli v rudnikih in se predali tihotapstvu z volframom. Ta nenadni lov za volframom, ki spominja na lov za zlatom v Kaliforniji, se je časih izmislil v jako hudomušne potegavščine in sleparije. Saj so tihotapci kar navaden pesek

podajali za volfram in prejeli velike vsote zanj.

V začetku lanskega leta se je začela španska vlada bolj odločno baviti s temi dogodbami. Nič več niso dajali novih koncesij, ker je hotela država sama dobiti pregled o razsežnosti in zmogljivosti volframovih rudnikov. Po-

Kaj pravi strokovnjak o novi metodi smuškega športa

Poročali smo že, da je izdala smuška zveza povsem nov učni načrt za smučanje. Objavljamo izvleček iz zanimivega komentarja k temu učnemu načrtu, ki ga je napisal znani tirolski tekmovalci in smuški pedagog Friedl Pfeifer (Op. ur.).

Načelo, da mora biti poučevanje smučanja čim enostavnejše, je privedlo do znanih sprememb. Nov učni načrt je tako enostaven, da nudi tudi začetniku lahek pregled čez naloge, ki jih mora rešiti, da se bo razvil v dobrega krmara. Ne gre toliko za posamezne like, kot za smučanje, ki omogoča zimsko obiskovanje planin.

Nov učni načrt nemške smuške zveze deli učno snov v tri poglavja: prvi uvod v smučanje potem hoje in teka, drugič sposobnost za varno obvladovanje klancev in tretjič vaje za spreminjanje smeri pri smuku.

O hoji in teku. Veliko razlogov govori za to, da posveča nov učni načrt več pozornosti navadnemu teku na smučeh. »Pri poučevanju začetnika moram stremeti za tem,« pravi Pfeifer, »da ga na čim enostavnejši način navadam na drčanje na smučeh. Drčanje pomeni novost, ki dela ljudem, ki se niso še nikoli vadili v smučanju ali drsanju, velike preglavice. Pouk začetnika mora torej temeljiti na tem, kar učenec že zna, in to je hoja po ravnem. Po ravni smučini se bo smuški abecedar učil prvega zlogovanja. To je naloga, ki je enostavna, ki ne postavlja problemov ravnotežja in ki daje začetniku korajže. Prvo je, torej čim naravnost hoja, pri kateri ne gre za posebne predpise o drži telesa.«

Sploh je Pfeifer nasprotnik priučnega držanja na smučeh. »Ne poznam nobene drže, ki bi veljala za smuk z vrha v dolino, pač pa stalno prežanje ali pripravljenost, da premagam ovire v obliki različnega snežišča in snega samega. Gre samo za igro mišic in za stalno prizadevanje, da ohranim ravnotežje.«

Pri dosedanjem pouku je bila navada, da so vodili učenca na položen klanec in da so mu tam pokazali držo za smuk: skrčena kolena, nagib telesa naprej in podobno. Potem je moral poskušati s smukom v tej drži. Izkušnja pa je pokazala, da pomeni takšno sankanje za začetnika preveč nenavadne občutke. In pri tem je moral misliti še na vrsto predpisov!

V bodoče torej ne bomo začeli s smukom, temveč s hojo po ravnem. Če se učenec posreči, da se navadi odiranja z nogo in da drči zdaj na levi, zdaj na desni, tedaj je dozorel za smučanje. Tedaj se bo pravilno držal tudi pri smuku po položenem klanecu, čeprav ni slišal predpisov o drži. Tako je prehod od aktivne hoje do pasivne vožnje po strmini ali smuka veliko lažji.

So še drugi razlogi, ki govorijo za to, da je potrebno posvetiti urjenju hoje na smučeh in urjenju teka več pozornosti. Če pri navadni turi se vzpenjam ure in ure, v razmeroma kratkem času pa se vrnem z vrha v dolino. »Ali je smučanje v tem, da se vzpenjam okorno in s težavo

lagoma se je odpravilo tihotapstvo z volframom. Skoraj istočasno je Portugalska izdala enake ukrepe. Leta 1940. so dobili iz volframovih rudnikov 500 ton volframa, leta 1942. pa že v prvih mesecih 420 ton. Izvozili pa so leta 1940. kar 563 ton volframa, za kar so dobili 2.09 milijona zlatih pezet. Leta 1941. pa so prejele za 156 ton že 1.40 milijona zlatih pezet. V zadnjih dveh letih je Italija, mimo Nemčije in Anglije, poglavitna odjemalka španskega volframa.

samo zaradi tega, da bi pozneje užival v tekočih kristijanijah? Izkušnje v vojni so tudi pokazale, da ne gre za smuke like tekmovalcev, temveč za obvladovanje zasnežene pokrajine. Pri tem igra pravilna hoja in tek na smučeh glavno vlogo.«

Proti šolskim vadiščem. Drugo poglavje učnega načrta govori o spuščanju po klanecu navzdol. Tu je govora o smuku na različnih strminah in na različnih snežiščih. Pfeifer je proti poučevanju na gladkih šolskih travnikih Doslej je bila navada, da so poučevali vse na istem travniku nekeje v bližini smuške kočje. Učenci so se navadili vseh likov od pluga do paralelne kristijanije, ko pa so se podali na izlete, so odpovedali.

Čim prej je treba voditi učenca na različne bregove z nepoteptanim snegom, da se bodo že zgodaj navadili na robatosti površine in na spremembe snega. Potem se ne bo zgodilo, da bomo vzgojili mojstre gladkih smučišč, ki bodo na turah nerodni in ki jih bo vsaka robatos vrgla v sneg.

O smuških lokih in zavojih. V tretjem poglavju učnega načrta je govora o spremembi smeri v smuku. Doslej je bila navada, da so se smučarji učili najprej smuškega loka: ko so ga obvladali na gladkem snežišču, so prešli k pluzni kristijaniji. Marsikateri smuški učitelj bo presečen, ko ne bo našel v novem učnem načrtu omenjenih priljubljenih likov. Zaman bo iskal opisov teh »standardnih« lokov ali zavojev.

»K temu bi želel pripomniti naslednje,« pravi Pfeifer: »Smučanje je šport, ki ga gojimo v naravi, kjer naletimo vedno na nove oblike zemljišča in na nove vrste snega. Izvedba vsakega zavoja zavisi od trenutnega ravnotežja, od strmine in vrste snega. Če tudi izvedem sto lokov ali zavojev, tedaj je verjetno, da bodo izpadli vselej drugače; vselej pa bodo pravilni, če jih bom opravil tekoče, brez zaustavljanja in če me bodo zanesli v željeno smer. Ne gre za zunanji ali vidni način izvedbe, temveč za pravilnost tekočega, nenavarnega gibanja.«

Doslej so učitelji izbrali par lokov in jih gulili z učenci. Najbolj priljubljena sta bila pluzni lok in pluzna kristijanija, v »visokih« šolah smučanja pa so poučevali tudi tekočo ali paralelno kristijanijo. Teh umetnij so se morali učenci navaditi in si prizadevati, da so jih izvajali povsem tako kot učitelj. Učenci so morali posnemati učitelja tudi glede prežanja na smučeh in celo glede drže rok. To je bila metoda posnemanja.

Nov učni načrt razvija nove nazore o spreminjanju smeri. Glede krmarenja obstojata dve možnosti: odklanjanje smučij potom pluzenja, in spreminjanje smeri potom zasuka s telesom. Kateri način je primernejši za začetnika? Če upoštevamo, da še ne obvlada hitrega smuka in da še ni dovolj stabilen, mora začeti s tehniko pluzenja. Tehnika tekočih lokov zahteva hitrost ali pa vsaj učinkovitejšo sukanje trupa. Vsekakor pa je tehnika brez pluzenja cilj, do katerega moramo privesti vsakega smuškega učenca.

Napaka dosedanje metode je bila v tem, da je posvečala preveč pozornosti raznim pluznim zavojem lokom in kristijanijam. V bodoče naj bo čim manj pluzenja, to se pravi, pluzenje naj bo ozko in vedno ožje. V tem je najboljši prehod od začetniške pluzne tehnike pa do prave smušarske tehnike tekočih lokov, pri katerih krmarimo hitro, če tudi zavijamo v novo smer.

Svoj zanimiv komentar zaključuje Pfeifer s ponovno ugotovitvijo, da ne gre pri smučanju za zunanje forme, temveč za smotrno obvladovanje hoje, vzpona, smuka in spreminjanja smeri.

Športni drobiž

Inž. Frim si je po 10 letih spet priboril rumunsko prvenstvo v sankanju. Na Sinai je zmagal na dvosedežnih sanch s časom 1 min. 59 sek., kar pomeni tudi nov državni rekord.

Na nogometnem prvenstvu moškega okrožja je prišlo tudi do tekme, ki pomeni rekord svoje vrste. Germania Mundersbach je premagala enajstorico Engersa, z razliko v golih 32:0.

Madžarski igralci hokeja na ledu se bodo zaustavili na povratku z gostovanja po Švici v Garmischu, kjer bodo nastopili proti nemškemu prvaku SC Riesserseeju.

Dr. Gregor Brem, predsednik madžarske žolnarske zveze, je padel na vzhodnem bojišču. Dr. Brem je vodil pred letom madžarsko reprezentanco, ki se je udeležila mednarodnih žolnarskih tekem na starnberskem jezeru.

Finski smučarji so priredili v okolici Willmanstranda prve letošnje večje tekme, katerih se je udeležilo okrog 200 tekmovalcev. V teku na 15 km je zmagal znani Lauri Silvennoinen z izvrstnim časom 51 min. 43 sek. V teku na 30 km je bil prvi T. Riikonen s časom 1 ura 50 min. 55 sek.

ozadju pa so se svetili skalni vrhovi in snežniki eo se belili v soncu. Mali beli oblaki so plavali nad njimi in v modrini neba so bili ti gorski grebeni tako lepi, da bi mogel človek ob pogledu nanje pozabiti vse drugo.

»Ali si spominjaš, kolikokrat je šla najina pot skozi dolino tja v gore, kolikokrat sva skušala prehiteti eden drugega. In ko si mi stregel pri maši tam gori v kapelici. Razen naju ni bilo žive duše, toda puščobe nista čutila. Da, takrat je bilo lepo, tam v višinah, ko sva se zdela sama sebi vzvišena nad življenjem v dolini. Nisva mislila, da bo tudi to minilo. Zdaj pa gledava te naše sive gore le od daleč, ker eo najine noge preslabe, da bi naju nesle mednje,« je govoril župnik.

»Da, res je, povedo sem šel z vami. Stregel sem vam v cerkvi in v kapelici na gori, najina pot je bila ista. Bolj kot vi sem žalosten jaz, ko vidim, da ne morete več tako visoko, kot ste prej. Tudi jaz čutim, da sem opešal. Danes zjutraj sem še najbolj čutil, da sem se res postal.«

»Vidiš Lojze, tako bova živila brez najinih gor. Nekega dne pa naju bodo ponesli tja h cerkvi. Koga bodo prej, ne vem. A čutim, da bodo mene. Ko mi bodo kopali grob, jim povej, da bi rad ležal na sončni strani, da bi se v smrti gledal gore. Kadar boš krolil mojo krsto v grobu, vrzi nanjo tudi šop planinskega cvetja. In ko boš hodil mimo moje gomile, se me epomni in pomoli k Bogu za mene.«

»Kaj boš o tem govoril! Saj ee vam ne bliža zadnja ura. Morda bodo mene prej odnesli.«

»Ne, Lojze, ker ti boš še slišal zvonove, jaz pa ne bom več hodil po skalah.«

Tako sta se pogovarjala cerkovnik in župnik,

RISAL ZVONE ŽITNIK

51.

Sreča, da nisem bil zaprt v kakem nadstropju. Kar lahko sem z okna dosegel tla. Urno sem skočil v goščavo, ki me je skrila. Zavedal sem se, da me bodo kmalu pogrešali in me iskali. Sledove sem pustil dosti vidne.

52.

Ko sem se hotel splaziti še globlje v gozd, se zadere neki glas: »Kam pa greš?« — Kar vrglo me je na tla, tako sem se prestrašil. Mar me že iščejo? Ker pa je bilo nato vse tiho sem gledal iz grmovja, kdo me je tako prestrašil. Tam na veji je sedela pisana papiga in zlobudrala svojo nerazumljivo govorico. Z užitkom bi ji eno primazal.

Lepo, sočno branje je knjiga

Golobček

ki jo je spisal znameniti češki pisatelj Baar

Kupite jo v knjigarnah in trafikah, dokler je še kaj!

V kratkem bodo izšle „UKRAJINSKE POVESTI“

Italijanska straža v snegu na vzhodnem bojišču.

CERKOVNIK LOJZE

Stari cerkovnik Lojze je v jutranjem mraku stopal proti cerkvi. Danico je šel zvonit in pripravljal v žagrad za mašo. Leta in leta, vsak dan je hodil to pot v jutro. Ko je še vsa vas spala, je bil že v cerkvi in vlekval vrv zvona. Niti en dan, odkar je bil cerkovnik — v štiridesetih letih, ni zakasnili. Zdaj pa je že čutil, da mu noge pešajo in da mora vstajati prej, če hoče ob pravem času zvoniti. Nikomur ni hotel tega priznati, ker ne bi hotel, da bi kdo drug zvonil namesto njega. V dolgih letih ee je navadil na zvon in njegov glas mu je bila najlepša pesem. Nikoli ni pomislil: »Kaj če bom obležal?« Res, imel je tri sinove, toda ti so le pritrkavali pred prazniki. Da bi pa kdo zvonil danico, ne tega pa ne.

Nekoč mu je rekel župnik: »Lojze postarala eva ee. V glasu zvona se čuti, da ti je moč opešala, prepusti jutranje zvonjenje sinovom, oni eo mladi in lažje vlečejo vrv.«

»Tisto pa že ne, gospod župnik, mu je odgovoril. »Jutranje zvonjenje je vendar najlepše. Zjokal bi se, če bi slišal zvon, jaz pa bi bil še v postelji. Vam ee le zdi, da eva ee postarala. Toda, dokler boste vi lahko hodili v gore, both tudi jaz lahko zvonil danico.«

Zaman je bila vsaka beseda. Lojze je težkih nog etopal vsako jutro proti cerkvi kakor je gospod župnik vedno hodil v gore. Ne eden, ne drugi ni maral priznati, da se je toliko postaral, da ne more več opravljati tistega, kar je poprej z lahkoto in ljubeznjivo opravljal.

To jutro je Lojze res težko vlekval vrv. Znojne kaplje eo mu lile s čela, roke eo se mu tresle. V

glasu zvona, ni bilo čuti tistih bronastih zvokov, ki jih je tako rad poslušal. Trudil se je, da bi zvonil tako lepo, kot je prejšnja leta, a ves napor ni pomagal. Pokleknil je, da bi ee boljše upri, toda kljub vsemu je zvon pel kot bi pozvanjal h pogrebu. Cerkovniku eo polzele po licih debele solze, ki eo se mešale z znojnimi kapljami.

Vstal je in trudno stopal proti oltarju. Temno je bilo v cerkvi, eamo večna lueka je brlela. Lojze je pokleknil prav pred oltar.

»O Bog, daj mi milost, da do zadnje dne svojega življenja zvonim danico. Daj mi moči, o Večni oče, ne pusti, da bi me premagala starost. Saj veš, da mi je to najlepše v mojem bormem življenju. Toliko let sem z glasom zvona klical ljudi v Tvoj hram k molitvi in k Tvoji daritvi, ne daj, da bi omagal,« je molil.

Ko je župnik prišel darovat mašo je, medtem ko mu je Lojze pomagal oblačiti, dejal:

»Lojze, kaj pa je bilo danes, da si zvonil danico kot bi pozvanjal mrliču? Saj sem ti že rekel, pusti to delo mlajšim. Lepega dne boš še obležal ob vrvi. Ne bodi trmast in poslušaj me.«

Lojze je molčal. Saj gospod župnik ni vedel, kako mu je hudo, ni vedel, kako ga tare slabost. Ko mu je gospod župnik pogledal v obraz, je videl solze v Lojzetovih očeh.

Po maši je župnik rekel. »Lojze, popokdne ee oglasi pri meni v župnišču. Bova malo pokramljala.«

»Kaj ne greste v hrib?« ee je začudil ta.

»Ne morem, moje noge eo že stare in preveč ee upelham,« je župnik odgovoril.

Popoldne sta sedela oba pod staro hrusko, kjer je gredo sonce. Pred njima ee je raztezala vas, v

oba že stara, dva, ki sta imela vedno isto pot: v cerkev in v gore.

Cerkovnik Lojze je prepustil jutranje zvonjenje svojemu starejšemu sinu, ki v skrbi za očeta ni pustil več, da bi vstajal tako zgodaj. Le k deseti maši ob nedeljah in k litanijam pa k večernicam je zvonil.

»Za božjo voljo, Lojze, pridi hitro, gospod župnik umirajo,« je vsa zasopla in prestrašena prihitela Micka nekega jutra h cerkovniku.

Lojze je letel, kolikor so mu dale noge, v župnišče. Ko je kaplan podelil zadnjo popotnico župniku, je stopil Lojze solznih oči k njegovi postelji.

»Lojze... odhajam... zbogom... prijatelj,« je težko izgovoril župnik. Kmalu nato je izdihnil. Dolgo je še klečal cerkovnik ob njegovi postelji in jokal za izgubljenim pastirjem in prijateljem.

Cerkovnik sam je zvonil in oznanjal vaščanom, da jih je zapustil dobi župnik. Žile na rokah eo ee mu napenjale. Zdaj je vedel, da ne bo več zvonil.

Ko so župnika pokopavali, ni emel zvoniti nihče drugi kot on. Na kresto mu je vrgel šop planink. Vei eo jokali, ko eo grude prati padale na kresto, vsem je bilo hudo, a nikomur ni moglo biti tako tesno kot Lojzetu.

Lojze ni več zvonil, ni se več dotaknil vrvi. Ko je zaslišal danico, se je epomnil pokojnega župnika. In ko je, gredoč k maši, pogledal na njegov grob, ki se je bel svetil v jutranjem soncu, se je zazrl še v gore, ki eo se kopale v sivini in mavričnih barvah. Vzdihnil je in si otrl solzo. »Da,« je pomislil, »pastir in prijatelj si mi bil. Ti si ee pri Bogu, jaz pa sem tu, na zemlji in pogrešam tebe in tvoje dobre besede. Morda se snideva kmalu.«

TOMAŽ POKLUKAR:

BELE ZVEZDE

V tem trenutku je bil Matevž spet srečen. Nikoli ni bil gotov, da bo premagal hitrost, ki meče tudi zelo izkušene smučače. Lipanca ga je sprejela ljubeznivo in mu vrnila zavest moči. Veselje, ožarjeno s polnokrvno močjo, tojilo mu je sijalo z obraza.

»Če bi vas prejela glava Majda, bi bila ponosna,« ga je hvalila Marjeta.

Ah, srečo sem imel! Ko so vse pospravili in si nadeli nahrbtnike, so se podali v dolino. Matevž je odstopil vodstvo Janezu; sedaj je hotel biti brez vodniških skrbi. Smučal je zadnji in se oziral nazaj, kakor da bi hotel pozdraviti vsak vrh posebej. Zbogom Lipanca, zbogom Debelca peč...

Zaustavil so se šele na Javorniški planini. Tu so použili vse, kar je ostalo v torbuh in Matiček je nastopil s svojo zelenko pristnega ljutomerniča. Bratsko so si ga delili in vsak je hvalil kapljico, ki se je za ta dan prav posebno prilagajala. Sončna svetloba, ki je bila že dan premočna, se je začela spreminjati v

večno zarjo. Daleč na obzorju je začel vrh Storičja; sneg je dobil rdečkasto barvo, tako nežno, da jo oči težko opazijo, pač pa jo čutiš v neki splošni lepoti zgodnjega večera.

Srečanje z Majdo.

V oddelku brzovalca, ki je spihpal proti Ljubljani, so sedeli trije smučarji. Konrad z opečeno kožo na čelu in nosu, plavalasa Marjeta in Matevž. Ta je dobil nekoliko ostrejšo potezo na obrazu, na njegovi koži pa so se poznali sledovi planinskega sonca in vetra. Iz njegovega nahrbtnika je gledal šop borovih vej in drevesnega mahu. Ni bil kaj prida zgovoren, komaj je sledil njunim pogovorom.

Kje je bil v mislih? V gorah ne več, pač pa pri dragem dekletu, ki ga obiskal še noč. »Vozil, vozil, vlak zaspil,« mu je brnelo ves čas v mislih. O, saj je vozil hitro mimo gozdičev in njiv, mimo vasi in železniških postaj; za tega fanta pa je vozil prepočasni.

Nikjer ni bilo več snega. Dih po topli pomladi se je prelival v ozračju, razodevala ga je sapa, razodevala ga je zemlja, čutil ga je v srcu. Ozimina se je svetlikala v sveži zeleni barvi, popje na drevju se je začelo nabrekati. Zemlja, dobra zemlja je spet zadihala in navdajala človeka z vedrimi slutnjami in nadami.

Kdaj pa kdaj se je ozrl Matevž skozi okno, da bi zagledal sivi grad nad mestom. Kako srečen bi bil, če bi ga čakala Majda že na postaji. Tega pač ni mogel pričakovati, ker ji ni pisal, kdaj pride. Jo bo moral poiskati doma. V gorah je bil veliko mirnejši in je komaj našel časa, da ji je pisal; sedaj, sedaj je drugače. Sedaj je spet v dolini in zdi se mu, kakor da čaka na srečanje z oči od tistih dni pred božičem, ko sta se poslovila.

V sadovnjaku je zagledal kmeta, ki je stal na lestvi in obrezoval jablano. Morda je sedaj njegov oče prav pri istem opravku in se ozira v dolino proti Sv. Lovrencu, kdaj mu bo prišel sin pomagat. Tega se Matevž zaveda, da ga pričakuje oče iz dneva v dan. Zato bo ostal v mestu samo dva, kvečjemu tri dni in potem se bo priklonil kot nov in močan člen v verigo Andraževih.

Ah, veliko bo dela, predno bo zemlja obdelana in preden bo hiša pri-

pravljena, da bo lahko sprejela mlado gospodinjico iz mesta. V duhu je že gledal Majdo v kmečki nožni z vrončastim krilom. Pohorskim ljudem se bo zdel preveč lepa in preveč gosposka; ko pa jo bodo spoznali, je ne bodo gledali po strani.

Marjeta in Konrad sta gledala skozi okno in se pogovarjala o pokrajini. Matevž ni več zanimala; tokrat ne. Misli je na knjigo, ki jo bo naročil v knjigozveznici; na knjigo iz najbolj trpežnega papirja in v močno usnje vezano, da bo držala stoletja. To bo rodovnik, zgodovina in sploh knjiga rodu Andraževih. Majdo bo naprosil, da bo zbrala vse podatke o svojih in svojih prednikih. Matevž pa jih bo dobil v župnišču pri Sv. Lovrencu. V to knjigo bo pisal vse, kar je za rod važno in kar ne bo smelo ležati v grob nekoč z očetom in pozneje z Matevžem. Prve strani bodo posvečene rajnim prednikom in živim starejšim, potem bo prišlo spominsko poglavje o Cirilovi nesreči in potem prepis poročnega lista.

Kateri datum bo tu vpisal? Ne spomladi se še ne bosta mogla poročiti, zakaj predlože, ki je zadržal na planini. Skoda! Bosta morala odložiti na polje.

Knjiga o rodu Andraževih bo neke vrste dnevnik, kamor bo zapisal vse, kar

ve o Majdinih in svojih prednikih. To bo najsvetejša listina, namenjena njunim otrokom in drugim potomcem. On jo bo začel in sin, ki bo po njem prevzel domačijo, jo bo nadaljeval. Ko bo tudi ta izpregel, jo bo izročil vnuku.

Matevž, rad bi videl, da se v mestu še sestanemo, predno boste odpovali,« ga je nagovoril Konrad.

»To bi bilo lepo,« je dejal Matevž in da ji je vzel misel z jezika, je pristavila Marjeta.

Dogovorili so se za naslednji večer v kavarni.

Ko so šli po peronu ljubljanske postaje, se je marsikdo ozrl za smučarji, ki se jim je poznalo, da se vračajo s planinskega izobilja. Nekateri so jih bili veseli, drugi so jim zavidali.

Nikoli še ni hodil Matevž tako lahkih nog po teh ulicah. Navadil se je dolgih, drsajočih korakov z dilcami; korakov, ki ne udarjajo in ne topotajo, ki samo šumijo, žngajo, hrečijo ali žvižgajo. Noge so bile vajene tal, ki drčijo, mišice pa obtežive, ki pomakne težje telesa nekam nižje. Tako lahkega se je počutil, da bi lahko vso pot tekel ter preskakoval vrtno ograje in se ne bi upelal. O, pa bi tudi tekel, če mu ne bi bilo nerodno zaradi ljudi.

19. kolo državnega nogometnega prvenstva:

Ambrosiana in Livorno vodita z roko v roki

Od vodilnih moštev je imela pri včerajšnjem obroku državnega nogometnega prvenstva največ erede Ambrosiana. To je moštvo stare slave, ki ima v svoji klubski omari že lepo število trojev in tudi epominov na državno prvenstvo v preteklih letih. Ali se ji bo letos posrečilo, da bo ukanil Livorno, ki ima nekako rezervirano vstopnico za prvo mesto na razpredelnici, pa Torino, ki razpolaga z najudarnejšo enajstoro? Enajst nedelj bodo se igrali in tekom dogodkov samih bomo šele zvedeli, kdo se bo letos odlikoval z naslovom prvaka. Trenutno piha najugodnejši veter v jedra Ambrosiane. Včeraj je igrala doma v Milanu proti rimskemu Laziju in ga odpravila z nepričakovano dobrim izidom 4:1! To pomeni novi dve točki, izenačenje z Livornom, vrh tega pa še popravek scoreja golov, ki znaša sedaj 41:19.

Tudi Livorno je igral doma, in sicer proti Atalanti. Prvak razpredelnice je nastopil proti moštvu, ki je na devetem mestu. Izid je bil 1:1. Atalanta je lahko z njim nad vse zadovoljna, Livorno pa ne. Tako dirja sedaj v tem zanimivem prvenstvenem plesu na levi strani Ambrosiana. Oba vodilna, Ambrosiana in Livorno imata po izidih včerajšnje nedelje po 37 točk.

Enajstoroica Torina je bila v gosteh v Genovi. Pričakovali smo, da se bodo Torinci postavili in da bodo odnesli obe točki, tako pa so dosegli samo neodločen izid 3:3 in so ostali na tretjem mestu

s 25 točkami. O tekmi med Juventusom in Ligurio smo izvedeli samo to, da je Juventus zmagal, podoben izid pa nam je še neznan. V Triestu so gledali igro z najmlajšim in najslabšim moštvom letošnjega prvega razreda z Vicenzo. Triestinci so jih premagali z 2:0. Ze sedaj lahko rečemo, da je usoda Vicenze zapečaten. Samo 10 točk ima in že dolgo samuje na zadnjem mestu, ki pomeni odskočno desko za drugi razred.

V naslednjem podajamo pregled včerajšnjih izidov v prvem razredu:

Trieste: Triestina—Vicenza 2:0
Firenza: Fiorentina—Milano 3:0
Rim: Roma—Venezia 2:1
Genova: Genova—Torino 3:3
Livorno: Livorno—Atalanta 1:1
Milan: Ambrosiana—Lazio 4:1
Bari: Bologna—Bari 1:0

Po točkah je torej Ambrosiana dohitela Livorno in sedaj vodita oba s 27 točkami. Torino je zaostal za dve točki in je na tretjem mestu. Vrstni red naslednjih je tale: Juventus 24, Bologna 21, Fiorentina, Genova in Atalanta po 20, Milan in Lazio po 19, Roma in Triestina po 16, Bari 14, Liguria 13, Venezia 11, Vicenza 10, Roma in Liguria še nista odigrali tekme, za katero sta zaostali.

V drugem razredu vodita še vedno Pro Patria in Spezia. Včeraj je nastopilo osem parov z naslednjimi izidi: Napoli: Napoli—Alessandria 2:1, Modena: Modena—Novara 4:1, Brescia: Brescia—Pro Patria 0:0, Ancona: Anconitana—Pisa 3:0, La Spezia: Spezia—Pescara 1:1, Padova: Padova—Savona 4:0, Rim: Mater—Cremoneza 1:0, Lodi: Fanfulla—Udinese 4:2, Palermo: Palermo—Juventus: tekma odgojena.

Vrstni red moštev drugega razreda in točke: Pro Patria in Spezia po 25, Napoli in Modena po 24, Pisa 23, Padova 22, Brescia 21, Fanfulla 20, Cremoneza in Anconitana po 18, Udinese 17, Pescara in Alessandria po 16, Novara 15, Palermo in Savona po 14, Mater 13, Siena 11, Anconetana, Novara, Pescara in Palermo Juve imajo še po eno tekmo v dobrem, Siena pa dve.

Mladika prireja 13. in 14. t. m.

I. juniorski turnir namiznega tenisa za prvenstvo Ljubljane
S. K. Mladika vabi na I. juniorski nagradni turnir namiznega tenisa za prvenstvo Ljubljane za l. 1943, ki se bo vršil v dvorani Mladinskega doma na Kodeljevem s pričetkom v soboto 13. t. m. ob 14 in v nedeljo od 9 do 12 in od 14 do konca.

Nastopiti morejo verificirani in neverificirani igralci, ki so rojeni leta 1926 in mlajši. Vsak igralec mora na zahtevo predložiti osebno izkaznico, iz katere je razvidna njegova starost. Tekmuje se v sledečih disciplinah: a) Moštva, b) Posamezniki, c) Double. Prijavnina za moštva je 20 lir; za posameznike 10 lir; za double 12 lir.

Moštvo tvorita dva single igralca in en double par. Igra se po Dawis coup sistemu. Tudi disciplina pod b) se igra po čistem coup sistemu do quart finala, finale pa igra vsak z vsakim. Vse partije sploh se igrajo na dva dobljena seta.

Nagrade prejmeta prva dva iz a) in c) skupine, iz b) skupine pa prvi štirje. Vsi imenovani prejmejo tudi lične diplome.

Vodstvo turnirja: Predsednik: g. Ogorelec Albin. Vodja turnirja: g. Krcmur Alojzij, namestnik Tršinar Mirko. Blagajnik: g. Novak Ludovik. Zapisnikarja: gg. Mlakar Milče in Meden Jože. Vrhovni sodnik: g. Recek Franc.

Šport v kratkem

V Garmischu so gledali v nedeljo zanimivo tekmo v hokeju na ledu med madžarsko državno reprezentanco, ki se je vračala iz Švice, in med nemškimi prvakiom SC Riessersee-jem. Madžari, ki so v Zürichu podlegli, o čemer smo že poročali, so dosegli v Garmischu nepričakovano dober uspeh. Zmagali so s 6:0.

O koroških boksaljskih poročajo, da gostujejo v Monakovem proti tamošnjemu predstavništvu in da se izvrstno držijo. Doslej vodijo z 10:6. — O končnoveljavnem izidu tekmovanja bomo še poročali.

Berlinski atletski klubi so se sestali v športni palači na državnem športnem polju, kjer so priredili medklubsko tekmovanje. Največ točk so dosegli znani atleti SC Charlottenburga.

Samo dirigirani profesionalci bo lahko dvignili kakovost francoskega nogometa. Tako pravi vodstvo francoske nogometne zveze, ki je nezadovoljno z odlokom polkovnika Pascota, ki je odredil, da morajo igrati v vsakem profesionalnem moštvu tudi štirje amaterji. Poskus okrepit-

ve z amaterji se torej ni posrečil in vse bo ostalo spet pri starem.

Prijatelji nogometa na Finskem so uvedli stavke, podobne onim na konjskih dirkah. Po poročilih preteklega leta sodimo, da se je poskus uvedbe športnega totalisatorja izvršno obnesel. Izkupiček bruto dohodkov je znašal 23 milijonov finskih mark.

O nizozemskih čitamo, da prireajo velike drsalne tekme na 200 km. To pa še nič v primeri s podvigom nekega Argentineca, ki je hotel preplavati od Rosaria do Buenos Airesa. Dejansko je držal v vodi samoc 68 ur in preplaval v smeri toka 228 km. Je pa pri tem tako omagal, da je moral pred ciljem odstopiti in so ga skoraj nezvestnega privlekli iz vode. Konec koncev tudi ni mala stvar, če se lahko ponaša Juan Albornoz tudi samo s tem, da je vzdržal v plavanju 228 km!

O težki smučarski tekmi poročajo iz Švedske. Tekački svetovnega slovesa so se zbrali v Strömsundu in se dajali na 24 km. Svetovnemu prvaku Alfredu Dahlquistu se je komaj posrečilo, da je prehitel Bännströma za 8 sekund. Dahlquist je presmucal tehnično zelo težko progo v 1 uri 35 min 50 sek. Kakor omenjeno, je bil Brännström drugi, Hägglund pa tretji.

O gradnji stockholmske športne palače poročajo, da jo je prizadel požar in ji povzročil občutno škodo.

Iz drevesa v 195 minutah — časopis!

En sam sodobni stroj naredi 15.000 tón papirja na leto

Prvotno so papir izdelovali iz cunj in priznati je treba, da je bil papir iz starih cunj odličnejši. Toda cunj ni vedno toliko na razpolago, da bi iz njih lahko vedno in povsod delali papir. Istočasno z vedno večjo proizvodnjo in porabo papirja, ki sta postali ogromni, se je vedno bolj nujno pojavljala potreba po novi surovini.

Z vprašanjem, iz česa bi bilo mogoče še izdelovati dober papir, se je mnogo bavil neki Keller iz Hainichena na Saškem — pravi neko nemško poročilo. Zelo si je belil glavo s to stvarjo ter naredil mnogo poskusov, dokler ni slednjič zanesljivo ugotovil, da je odličnejši papir mogoče izdelovati tudi iz lesa. Prvotno so papir delali »na roko«, ko pa je tehnika tudi na tem polju dosegla primeren napredek, so papir začeli kmalu delati »na stroj«. Nekaj let po Kellerjevem izumu sta Šved Ekman in Nemec Mitscherlich iznašla celulozo. Glavna razlika med prejšnjim in novim postopkom izdelovanja papirja je bila v tem, da se celuloza pridobiva po kemični poti in je čistejša, odpornjša in za izdelovanje papirja dosti boljše snov.

Leta 1799 so iznašli že stroje za izdelovanje papirja in kmalu so na primer v Nemčiji že naredili vsako leto 15.000 tón papirja. Danes en sam sodobni stroj naredi 13 milijonov kg papirja na leto. Svoječas je — kakor piše isto nemško poročilo — nek izdelovalec papirja

Dvojčka v različnih letnikih

V nemški Breslavi je ženska povila dvojčka, od katerih je prišel prvi na svet 31. decembra 1942, drugi pa 1. januarja 1943. Med obema porodom je bilo samo 20 minut razlike. Listi navajajo ta primer s pripombo, da bosta brata, čeprav dvojčka, služila vojaški rok v dveh različnih letnikih.

ja skušal ugotoviti, koliko časa je treba, da iz drevesa nastane časopis. Zjutraj ob 7.45 je v bližini svoje papirnice posekal drevo. Ob 9.39 so imeli iz istega drevesa že papir in ob 11 istega dne so po ulicah že prodajali časopis, tiskan na tistem papirju. Ta zanimiv poskus je trajal torej vsega skupaj komaj 195 minut!

Vsem znancem in prijateljem sporočamo tužno vest, da nas je 6. t. m. o za vedno zapustil naš nepozabljeni brat, stric in svak

Franc Rugelj

žand. narednik vodnik

Pogreb je bil v ponedeljek ob 11 dopoldne. Maša zadušnica za pokojnim bo 9. febr. ob 7.30 v cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, Št. Rupert, Beograd, 8. februarja 1943.

Slavko, brat
in ostalo sorodstvo.

TEL. **KINO SLOGA** 27-39

Odlični ljubzenski roman velike umetnice

ASSIE NORIS v filmu

»Z ženskami se ni šalit«

Krasen domislek v kraljestvu samcev.
V glavni vlogi: Hans Moser, Lucie Englisch, Theo Lingner in drugi komiki...
PREDSTAVE:
ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30.
Konec ob 20.15.

TEL. **KINO UNION** 22-21

Komedija za smeh in kratak čas

»Nezvesti soprog«

V glavnih vlogah: Hans Moser, Lucie Englisch, Theo Lingner in drugi komiki...
PREDSTAVE:
ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30.

TEL. **KINO MATICA** 22-41

Dnevno dvojni spored: ob pol 15. uri

Michel Simon in Rossano Brazzi v filmu:

»Rigoletto«

Ob pol 17 in pol 19 večletni po Salgarjevem pustolovskem romanu

»Sin rdečega Korzarja«

Luisa Ferida, Vittorio Sanni, Memo Benassi

KINO KODELJEVO

Telefon 41-64

Film iz življenja »kralja valčkov« in njegovih

sinov

»Straussove melodije«

Paul Hörbiger — Maria Andergast

Divja romantika indijske džungle v filmu

»Malajski piratje«

Masestro Girotti, Clara Calamai, Sandro Rufini

Predstave nedelja: 14.30, 17. delavnik: 17.30

Jordan Jovkov:

Sanjač

Ogibajoč se sonca, je upravnik poštne postaje Bojanov, gologlav in v copatah, šel najprej vzdolj hodnika, potem je stopil na dvorišče v senco akacij in prav tako počasi in z rokami na hrbtu nadaljeval sprehajanje. Ta krožni sprehod je kakor jetnik ponavljal stokrat na dan. Postaja — majhna obmojna poštna postaja — je zavzemala eno krilo vaškega hana, ki mu je lastnik nadel pomirljivo ime »Mednarodno gostišče«. Sicer pa je bila ta belo in zeleno pobeljena stavba še nova in na pogled prav prijazna.

Ko je Bojanov prišel do nasprotnega konca gostilne, se ni mogel vzdržati, da ne bi, četudi je izpostavil soncu svojo golo glavo, ki je zablistela za trenutek kakor ogledalo, pokukal v krčmo. Tako je bil razočaran, kajti pred njim se je prikazalo to, kar je bil že teokrat videl: ob pultu, pa pregrajo steklenice z raznobarnimi pijačami je stal lastnik »Mednarodnega gostišča« Aleksi in listal po svojih knjigah. A tega dela ni opravljal več s tistim smehljajočim se in sladkim obrazom, kakor je sprejemal goste; zdaj je bil čemerin in skoroda odvrten, zakaj samo pogled na eno ali dve strani njegove knjige ga je priislil, da se je takoj izneveril mednarodnemu soglasju in, z drugimi besedami, prešel v vojni položaj. Njegovo elabo razpoloženje je bilo nemara vzrok, da so tudi maloštevilni gostje molčali. Bojanov se je sukal po krčmi, ne da bi sam kaj znil in ne da bi ga kdo drug ogovoril. Pripravil se je, da bi sedel za mizo,

toda od nepomene skorje in semen lubenic se je dvigal roj muh; v oči ga je ščemela jarka svetloba, ki je prodirala skozi okno. Hipoma se je z raztresenim in trudnim pogledom zagledal proti steni, kjer se mu je z reklamnega lepaka neke pivovarne nasmihal ženski obraz, in odšel iz krčme še bolj obupan... Stopil je spet v senco akacij, po stopnicah na hodnik in se, kakor utrjen od težke poti, vrgel na udobno in mehko postlano klop počivati. Oči so mu objemale enako polje, ožgano, suho polje, presekanjo z zaprašeni poti, s katerih so se od časa do časa dvigali oblaki prahu. Neznosna vročina mu je vzela vse moči, rekel bi, raztapljala mu je mozeg. Bojanov je ležal v oblasti nepremagljive lenobe, brez misli v glavi, brez kakšne želje do česar koli, prost vsega, brezčuten, s topo in nezaznavno bolečino v srcu.

Včasih ga je streslo ropotanje brzojavnega aparata, da je skočil pokonci in se privlekel do pisarne, toda na mah mu je upadla vse odločnost in, ko je opazil skozi okno, da se vrača pismonoša Angel, ga je počaka le toliko, da mu je predal raztegnjen brzojavni trak, sam pa je ali začel svoji počasnemu sprehodu po hodniku in pod akacijami, če se ni spet zleknil na klop. Zaradi tega ga ni niti malo pekla vest, kajti dela na postaji skoroda ni bilo, kar pa ga je bilo, ga je opravljal s pripravljeno nestrastjo in nekako skrito ambicijo pismonoša sam. Rešda je bil zategadelj ošaben in nadut, toda Bojanov se je le malo menil za tega budalastega in neskončno zoprnega človeka. Pred kratkim se je namreč pismonoša oženil in je bil tako čuječ in ljubosumen, da je zapiral ženo, kadar je odhajal v službo. »Traple« je sam pri sebi razburjal Bojanov, »kakšna lepotica je neki njegova škilastra žena, da je tako ljubosumen nanjote! Ali njegove

mišli o pismonoši in njegovi ženi so obstale na tej točki in težke veke so se mu kar same strnile.

Tako je mineval dan. Proti večeru je bilo drugače: vročina je ponehala, zrak je postal prozoren in mehak, hladni vetrič je miloval obraz, dvigal duha in valovil kri. Ko je sedel na klopi ali se sprehajal po dvorišču, Bojanov ni več zakrival glave pred soncem, ni bil več tako top in len. Možgani so se mu začeli razgibavati, začel je živeti, misliti, najbolj pa sanjariti. — Mladost je prebil noč in dan pri brzojavnem aparatu, preстал je veliko nezdov in nesreč, ki so jim bile živa pričja njegove vdrte pri in prezdaj zgrbljena postava. Zdaj pa je čutil mrzlično in neuglasljivo hrepenenje po življenju, premožgaval je o vseh mogočih užitkih, ki jih ni okusil, nasladih, ki jih ni poznal. In malo po malo so se v njegovem srcu nakopile tiste nebrzdane želje, tiste upeljujoče hrepenenja po ljubezni in ženi, ki preizkuša slehernega človeka. Bojanov stopa hitreje, gleda srepo z vnetimi in žarečimi očmi. V njegovo domišljijo se vtiho-tapi, jo začne buriti in jo s svojo nepremagljivo zapeljivostjo posihmal ne zapusti več podobna žena, ki jo je dobro poznal. To je bila Marusja, hči Ostapa Petrenka, enega izmed kozakov, ki so se naselili v bližnji, komaj tri štiri kilometre oddaljeni vasi. Vsak praznik je Marusja sama in peš prihajala na postajo in njena rdeča ruta je že od daleč migljala ter se bleščala med njivami kakor velikanska roža. Prihajala je malce utrjena in razžarjena od sonca, toda čila in vesela je bila, ko je odpočivalo se zamenjala nekaj besedi z Bojanovim. Potem je zaprosila za pero in črnilo, sedla za mizo pod akacijami in jela sestavljati pisma. Napisala je več pisem, pogostokrat se je zamudila dve ali tri ure. Ko je končala, je vrgla pisma v nab-

ralnik in znova razpredla pogovor z Bojanovim, smejoč se in gledajoč ga zaupno s sinjimi očmi. Bila je svetlobna, visoka in postavna. Bojanov ne je sprostil. Govoril je veliko in s svojo rušino neprestano spravljal Marusjo v smeh. Naposled je odšla. Bojanov je žalostno gledal, kako se njena rdeča ruta potaplja in izgublja v njivah. Še vedno je hranil v domišljiji njeno sliko, ki ga zvečer do kama ni pustila zaspati. Obtoževal se je neodločnosti in nerodnosti in si izmišljeval tise spletke in zvijač, ki bi jih moral uporabiti, da bi si zagotovil popoln uspeh. Zagotavljal si je, da bo odedel pogumno napadal in je hkrati s najbolj idiličnimi načrti — da bo ponudil roko Marusji, se preeslil z njo na vas, hodil celo v rubaški in pustil brado kakor pravi kozak — krojil tudi bolj nevarne in tvegane: odšel bo kak praznik iz vasi na polje in čakal, da se pokaže rdeča ruta in da sreča Marusjo.

V tem času je na polju malo ljudi. Toda že naslednji dan so se ob sončni svetlobi vsi ti njegovi načrti razpršili in Bojanova je minil pogum in želja, da bi jih izvršil, tembolj opravičeno, ker se je nedvomno zavedal, da je Marusja zdravo in močno dekle in da je njena, četudi svilen ruta, dovolj spodobno zavezana.

Poleg Marusjinih obiskov si je Bojanov privoščil tudi sicer kak zabavo. Rad je sledil in opazoval potnike, ki so se vozili mimo in so se za krajši ali daljši čas ustavili v gostišču. Posebno poletni jih je bilo zelo mnogo. Vas je bila na sami meji, imela je prehodno stražnico in od tod je držala glavna in najpomembnejša cesta v Konstantino. Mimo so vozili vozovi, kočije in nerodko tudi avtomobili.

(Dalje prihodnjik.)

• Gostilna.